

ПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 22 червня 2015 року N 400

Про затвердження Інструкції з бухгалтерського обліку операцій з цінними паперами та фінансовими інвестиціями в банках України

Відповідно до статей 15, 41, 56 Закону України "Про Національний банк України" та статті 68 Закону України "Про банки і банківську діяльність" Правління Національного банку України **постановляє**:

1. Затвердити Інструкцію з бухгалтерського обліку операцій з цінними паперами та фінансовими інвестиціями в банках України, що додається.
2. Визнати такими, що втратили чинність:
  - 1) постанову Правління Національного банку України "Про затвердження Інструкції з бухгалтерського обліку операцій з цінними паперами в банках України" від 03 жовтня 2005 року N 358, зареєстровану в Міністерстві юстиції України 26 жовтня 2005 року за N 1265/11545;
  - 2) підпункт 1.22 пункту 1 постанови Правління Національного банку України "Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України" від 08 жовтня 2010 року N 457, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 13 грудня 2010 року за N 1249/18544.
3. Департаменту бухгалтерського обліку (Лукаевич Б. В.) довести зміст цієї постанови до відома банків України для використання в роботі.
4. Контроль за виконанням цієї постанови покласти на заступника Голови Національного банку України Рашкована В. Л.
5. Постанова набирає чинності з 01 грудня 2015 року.

Голова

В. О. Гонтарева

ЗАТВЕРДЖЕНО
Постанова Правління Національного
банку України
22 червня 2015 року N 400

<http://jurist-online.org/>

Інструкція з бухгалтерського обліку операцій з цінними паперами та фінансовими інвестиціями в банках України

I. Загальні положення та терміни

1. Ця Інструкція визначає порядок відображення в бухгалтерському обліку інформації про операції з придбання, продажу, розміщення, випуску, обігу та погашення цінних паперів та інших фінансових інвестицій, що не оформлені цінними паперами. Порядок здійснення операцій банками України (далі - банки) з цінними паперами та іншими фінансовими інвестиціями регулюється законодавством України, у тому числі нормативно-правовими актами Національного банку України.

2. Ця Інструкція розроблена відповідно до Законів України "Про банки і банківську діяльність", "Про Національний банк України", "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні", "Про цінні папери та фондовий ринок" та основних вимог міжнародних стандартів фінансової звітності.

3. Вимоги цієї Інструкції не поширюються на:

- 1) операції з урахування та авалування векселів;
- 2) операції щодо продажу (купівлі) цінних паперів із зобов'язанням зворотної купівлі (продажу);
- 3) операції з цінними паперами з метою здійснення розрахунків;
- 4) операції, що пов'язані з акумулюванням коштів на поточному або накопичувальному рахунках з метою формування статутного капіталу під час створення банку;
- 5) операції з приватизаційними цінними паперами;
- 6) депозитарну діяльність і діяльність з ведення реєстрів власників іменних цінних паперів;
- 7) операції з похідними фінансовими інструментами;
- 8) операції з товаророзпорядчими цінними паперами.

4. Ця Інструкція не регулює порядок відображення в бухгалтерському обліку нарахованих (сплачених) податків та зборів (обов'язкових платежів) за операціями із цінними паперами та іншими фінансовими інвестиціями.

5. У цій Інструкції терміни вживаються в такому значенні:

- 1) активний ринок - ринок, на якому операції для активів або зобов'язань відбуваються з достатньою частотою та у достатньому обсязі, щоб надавати інформацію про ціноутворення на безперервній основі;
- 2) амортизована собівартість фінансового активу або фінансового зобов'язання - це вартість фінансового активу або фінансового зобов'язання під час первісного визнання за вирахуванням отриманих або сплачених коштів (основної суми боргу, процентних доходів

(витрат) або інших платежів, що пов'язані з ініціюванням фінансового активу або фінансового зобов'язання), яка збільшена або зменшена на величину накопиченої амортизації різниці між первісно визнаною сумою та сумою погашення фінансового інструменту, а також зменшена на величину визнаного зменшення корисності фінансового активу;

3) балансова вартість - це вартість, за якою актив та зобов'язання відображаються в балансі. Балансова вартість для фінансового активу та фінансового зобов'язання складається з основної суми боргу (номіналу) або собівартості акцій або інших фінансових інвестицій з нефіксованим прибутком, нарахованих процентів, неамортизованої премії (дисконту), суми переоцінки, суми визнаного зменшення корисності;

4) витрати на операції - додаткові витрати, що безпосередньо пов'язані з придбанням, випуском або вибуттям фінансового активу чи зобов'язання і які не могли виникнути, якщо суб'єкт господарювання не випустив, не придбав або не реалізував фінансовий інструмент. До витрат на операцію належать комісійні, сплачені агентам, консультантам, брокерам і дилерам, збори органам регулювання, фондовим біржам, податки та державне мито тощо. Витрати на операції не включають дисконту або премії за борговими цінними паперами, адміністративні витрати;

5) дата балансу - дата, на яку складено баланс банку. Звичайно датою балансу є кінець останнього дня звітного періоду;

6) дата операції - це дата, з якої банк зобов'язується придбати або продати актив;

7) дата розрахунку - це дата, з якої актив передається банку (визнається активом банку) або з якої актив передається банком (припинення визнання активу). Дата розрахунку є датою, з якої починається (у разі придбання) і припиняється (у разі реалізації) нарахування процентів за активами і зобов'язаннями банку;

8) дисконт - це сума перевищення номінальної вартості цінних паперів над їх вартістю під час первісного визнання без урахування нарахованих на час придбання процентів, якщо така вартість нижча, ніж номінальна вартість;

9) емісійні різниці (емісійний дохід) - це перевищення суми коштів, отриманих від первинного випуску або продажу власних акцій (інших корпоративних прав), над їх номіналом або перевищення номіналу акцій (інших корпоративних прав) над вартістю їх викупу;

10) зменшення корисності (знецінення) - втрата економічної вигоди, яка спричинена однією або кількома збитковими подіями, які відбулися після первісного визнання фінансового активу або групи фінансових активів і мають вплив на очікувані майбутні грошові потоки за фінансовим активом або групою фінансових активів;

11) премія - це сума перевищення вартості цінних паперів під час їх первісного визнання без урахування нарахованих (накопичених) на час придбання процентів над їх номінальною вартістю;

12) собівартість фінансової інвестиції - це ціна придбання фінансової інвестиції, включаючи накопичені проценти. До собівартості фінансових інвестицій включаються

також витрати на операцію, що пов'язані з їх придбанням, крім фінансових інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через прибутки/збитки;

13) справедлива вартість - ціна, яка була б отримана за продаж активу або сплачена за передавання зобов'язання у звичайній (впорядкованій невимушеній) операції між учасниками ринку на дату оцінки;

14) стандартні процедури купівлі або продажу - це купівля або продаж фінансового активу згідно з договором, умови якого вимагають поставки активу протягом періоду часу, установленого правилами або конвенцією, прийнятими(ою) на відповідному ринку. Договір, який передбачає здійснення розрахунку зміни його вартості на нетто-основі, не є договором за стандартними процедурами. У бухгалтерському обліку такий договір відображається як похідний фінансовий інструмент;

15) фінансові інвестиції - це фінансові активи, які утримуються банком з метою збільшення прибутку (процентів, дивідендів тощо), зростання вартості капіталу або інших вигод для інвестора. До фінансових інвестицій належать придбані боргові цінні папери, акції та інші цінні папери з нефіксованим прибутком, інвестиції в асоційовані та дочірні компанії, інші фінансові інвестиції, що не оформлені цінними паперами;

16) фінансовий інструмент - це договір, згідно з яким одночасно виникає фінансовий актив в одного суб'єкта господарювання і фінансове зобов'язання або інструмент власного капіталу в іншого суб'єкта господарювання.

Інші терміни, що використовуються в цій Інструкції, уживаються в значеннях, визначених законами України, нормативно-правовими актами Національного банку України та міжнародними стандартами фінансової звітності.

6. Ця Інструкція регулює відображення в бухгалтерському обліку типових операцій банків з цінними паперами та іншими фінансовими інвестиціями, що не оформлені цінними паперами. Банк має здійснювати бухгалтерський облік операцій з цінними паперами та іншими фінансовими інвестиціями, які не визначені цією Інструкцією, згідно з внутрішніми операційними процедурами (правилами), розробленими з урахуванням вимог законодавства України та міжнародних стандартів фінансової звітності.

7. Бухгалтерський облік операцій з цінними паперами та іншими фінансовими інвестиціями, що не оформлені цінними паперами, здійснюється згідно з економічною суттю цих операцій за балансовими та позабалансовими рахунками Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 17 червня 2004 року N 280, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 26 липня 2004 року за N 918/9517 (зі змінами) (далі - План рахунків).

Банк під час здійснення операцій може використовувати транзитні рахунки, рахунки кредиторської та дебіторської заборгованості відповідно до вимог програмного забезпечення з подальшим відображенням їх за відповідними рахунками з обліку певного фінансового інструменту.

8. Бухгалтерський облік операцій щодо залучення іноземних фінансових інвестицій здійснюється з урахуванням вимог нормативно-правових актів Національного банку України, що регулюють питання інвестування іноземного капіталу в Україну.

II. Принципи бухгалтерського обліку та оцінки операцій банків з фінансовими інвестиціями та цінними паперами власної емісії

9. Банк з метою оцінки та відображення в бухгалтерському обліку класифікує фінансові інвестиції таким чином:

1) фінансові інвестиції, що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через прибутки/збитки.

До фінансових інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через прибутки/збитки, належать боргові цінні папери, акції та інші фінансові інвестиції, утримувані в торговому портфелі, і ті, що визначені банком як оцінені за справедливою вартістю з відображенням переоцінки через прибутки/збитки під час первісного визнання.

Банк обліковує в торговому портфелі цінні папери та інші фінансові інвестиції, що придбані з метою продажу в найближчий час і отримання прибутку від короткострокових коливань ціни або дилерської маржі, а також фінансові інвестиції, які під час первісного визнання є частиною портфеля фінансових інструментів, управління якими здійснюється разом, і щодо яких є свідчення фактичного отримання короткострокового прибутку;

2) фінансові інвестиції в портфелі банку на продаж.

Банк обліковує в портфелі банку на продаж боргові цінні папери, акції та інші фінансові інвестиції, що призначені для продажу і не класифікуються як фінансові інвестиції, що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через прибутки/збитки або фінансові інвестиції в портфелі банку до погашення, а саме:

боргові цінні папери, які банк не має наміру та/або змоги тримати до дати їх погашення або за наявності певних обмежень щодо обліку цінних паперів у портфелі до погашення;

боргові цінні папери, які банк готовий продати у зв'язку зі зміною ринкових процентних ставок або ризиків, потреб ліквідності, наявності й дохідності альтернативних інвестицій, джерел та умов фінансування або зміною валютного ризику;

акції та інші фінансові інвестиції, за якими неможливо достовірно визначити справедливую вартість;

3) фінансові інвестиції в портфелі банку до погашення.

Банк уключає до цієї категорії придбані боргові цінні папери з фіксованими платежами або з платежами, що можна визначити, і фіксованим строком погашення. Боргові цінні папери відносяться до портфеля до погашення, якщо банк має намір та здатність утримувати їх до строку погашення;

4) інвестиції в асоційовані та дочірні компанії.

До цієї категорії включаються інвестиції до статутних капіталів компаній, які відповідають критеріям визначення асоційованої або дочірньої компанії;

5) інвестиції в асоційовані та дочірні компанії, утримувані для продажу.

Банк уключає до цієї категорії інвестиції в асоційовані та дочірні компанії, що придбані та/або утримуються виключно для продажу протягом 12 місяців.

10. Банк здійснює облік операцій з купівлі-продажу фінансових інвестицій за стандартними процедурами з використанням дати операції або дати розрахунку відповідно до облікової політики. Банк застосовує обраний метод обліку послідовно до всіх придбань і продажів фінансових інвестицій, що належать до тієї самої категорії.

11. Банк відображає в бухгалтерському обліку зміну справедливої вартості придбаних фінансових інвестицій (крім фінансових інвестицій, що обліковуються за собівартістю або амортизованою собівартістю) у період між датою операції та датою розрахунку за рахунками класу 6 (для фінансових інвестицій, які обліковуються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через прибутки/збитки) та рахунками капіталу класу 5 (для фінансових інвестицій у портфелі на продаж).

12. Банк під час первісного визнання відображає в бухгалтерському обліку фінансові інвестиції, що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через прибутки/збитки за справедливою вартістю без урахування витрат на операції. Витрати на операції з придбання таких фінансових інвестицій відображаються за рахунками витрат на дату їх здійснення.

Усі інші фінансові інвестиції під час первісного визнання оцінюються за справедливою вартістю, до якої додаються витрати на операції.

13. Банк визнає за борговими цінними паперами процентний дохід [нарахування купона, амортизацію дисконту (премії)] за ефективною ставкою відсотка протягом періоду від дати їх придбання до дати припинення визнання (продаж, погашення), перекласифікації.

Періодичність нарахування процентного доходу банк визначає самостійно в обліковій політиці, але не рідше одного разу на місяць, та обов'язково на дату переоцінки, перекласифікації, продажу.

Банк здійснює амортизацію дисконту (премії) за фінансовим інструментом з плаваючою процентною ставкою, яка змінюється залежно від коливань ринкових ставок або у разі офerti, до наступної дати перегляду процентної ставки.

14. Банк може визнавати процентний дохід за борговими цінними паперами, що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через прибутки/збитки, окремо або у складі суми переоцінки до справедливої вартості відповідно до облікової політики.

Якщо банк визнає процентний дохід за борговими цінними паперами, що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через прибутки/збитки, у складі переоцінки, нарахування процентів та амортизація дисконту або премії не здійснюється. Під час придбання купонних цінних паперів з накопиченими процентами банк відображає їх в обліку за рахунками премії (дисконту), сума отриманого купона зменшує суму премії або збільшує суму дисконту.

15. Банк визнає процентні доходи за знеціненими борговими цінними паперами (крім цінних паперів, що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через прибутки/збитки) за ефективною ставкою відсотка, що використовувалася для

дисконтування майбутніх грошових потоків під час останньої оцінки збитків унаслідок зменшення корисності цих боргових цінних паперів.

16. Банк визнає за цінними паперами з нефіксованим прибутком доходи у вигляді дивідендів на дату встановлення прав на їх отримання.

17. Банк відображає в бухгалтерському обліку прибуток або збиток під час первісного визнання за рахунками класу 6 або 7 відповідно на суму різниці між справедливою вартістю фінансових інвестицій (крім інвестицій в асоційовані та дочірні компанії) та сумою договору (без урахування витрат на операції) в кореспонденції з рахунками дисконту (премії). Банк відображає як прибуток або збиток від операції з акціонерами у складі додаткового капіталу за балансовим рахунком класу 5 до часу вибуття фінансового інструменту або включає частинами до нерозподіленого прибутку (збитку) протягом періоду його утримання.

Банк на дату балансу за підсумками року відносить до нерозподіленого прибутку (збитку) річну суму амортизації дисконту (премії), що виникли унаслідок операцій з акціонерами за вартістю, нижчою або вищою, ніж ринкова, у разі прийняття ним відповідного рішення про включення такої різниці до нерозподіленого прибутку (збитку) частинами протягом періоду утримання фінансового інструменту.

18. На кожну наступну після визнання дату балансу всі фінансові інвестиції оцінюються за їх справедливою вартістю, крім:

- 1) фінансових інвестицій, що утримуються до погашення;
- 2) акцій та інших фінансових інвестицій у портфелі на продаж, справедливую вартість яких неможливо достовірно визначити;
- 3) інвестицій в асоційовані та дочірні компанії.

19. Справедлива вартість цінних паперів, що перебувають в обігу на організаційно оформлених ринках, визначається за їх ринковою вартістю.

Якщо котирування ринкових цін на цінні папери є недоступним, то банки застосовують для визначення справедливої вартості спостережувані на ринку вхідні дані в разі їх наявності (такі, як котирування на аналогічні активи або зобов'язання на активних ринках; котирування на ідентичні активи та зобов'язання на неактивних ринках; спостережувані ставки і криві дохідності тощо або неспостережувані на ринку вхідні дані (власні дані банку - бюджети, прогнози, історична інформація про економічні показники тощо) - ринковий підхід або дохідний або витратний підходи.

20. Банк відображає в бухгалтерському обліку на кожну наступну після визнання дату балансу акції та інші фінансові інвестиції у портфелі на продаж, справедливую вартість яких неможливо достовірно визначити, за їх собівартістю.

21. Фінансові інвестиції, що утримуються банком до їх погашення, банк відображає на кожну наступну після визнання дату балансу за амортизованою собівартістю з використанням ефективної ставки відсотка.

22. Банк у разі продажу інвестицій в асоційовані та дочірні компанії має перекласифікувати їх в категорію інвестицій в асоційовані та дочірні компанії, утримувані для продажу.

23. Банк обліковує інвестиції в асоційовані та дочірні компанії, що придбані з метою їх подальшого продажу протягом 12 місяців, за найменшою з двох величин балансовою вартістю або справедливою вартістю за мінусом витрат на продаж та визнає зменшення їх корисності.

24. Банк за всіма фінансовими інвестиціями, крім тих, що обліковуються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через прибутки/збитки, здійснює аналіз на зменшення їх корисності.

Банк визнає зменшення корисності на кожну дату балансу шляхом формування оціночних резервів, якщо є об'єктивні докази подій, що мають вплив на очікувані майбутні грошові потоки за фінансовими інвестиціями.

25. Банк відображає в бухгалтерському обліку знецінення балансової вартості фінансових інвестицій унаслідок зменшення їх корисності лише на суму, що не призводить до від'ємного значення їх вартості. Якщо балансова вартість таких фінансових інвестицій досягає нуля, то в бухгалтерському обліку вони відображаються за нульовою вартістю до прийняття банком рішення про їх списання.

26. Доходи та витрати в іноземній валюті за операціями з цінними паперами відображаються за рахунками класів 6 і 7 Плану рахунків у національній валюті за офіційним курсом іноземної валюти на дату їх нарахування та/або отримання і сплати.

27. Переоцінка (перерахунок гривневого еквівалента залишків іноземної валюти) за рахунками з обліку фінансових інвестицій в іноземній валюті у зв'язку зі зміною офіційного курсу гривні до іноземних валют здійснюється в загальному порядку переоцінки активів і зобов'язань в іноземній валюті, визначеному нормативно-правовими актами Національного банку України з бухгалтерського обліку операцій в іноземній валюті та банківських металах.

28. Банк перекласифіковує цінні папери, що продані за операцією репо, відповідно до якої покупець має право їх продати або надати в заставу, з торгового портфеля або портфеля на продаж в дебіторську заборгованість за цінними паперами.

Цінні папери, що куплені за договором репо з правом наступного продажу, у разі їх продажу третій стороні, відображаються покупцем за справедливою вартістю як зобов'язання з повернення цінних паперів за рахунками кредиторської заборгованості за цінними паперами. Результат від їх продажу банк відображає за рахунком 6203.

29. Банк обліковує цінні папери, що надані в довірче управління, за окремими аналітичними рахунками відповідних балансових рахунків, здійснює їх переоцінку, амортизацію дисконту (премії), нарахування доходу тощо.

30. Банк обліковує цінні папери, що придбані та/або зберігаються за дорученням та за кошти клієнтів, а також цінні папери, які придбані згідно з договорами про довірче управління, за позабалансовими рахунками.

31. Банк первісно оцінює та відображає в бухгалтерському обліку фінансові зобов'язання за цінними паперами власної емісії за справедливою вартістю, з урахуванням витрат на операції.

32. Банк відображає в бухгалтерському обліку під час первісного визнання прибуток або збиток на суму різниці між справедливою вартістю фінансового зобов'язання за цінними паперами власної емісії та сумою отриманих за них коштів (без урахування витрат на операції) в кореспонденції з рахунками дисконту (премії), якщо ефективна ставка за цим інструментом є нижчою або вищою ніж ринкова (крім операцій з акціонерами). За операціями з акціонерами банк відображає таку різницю за рахунками капіталу класу 5 до часу вибуття фінансового інструменту або включає частинами до нерозподіленого прибутку (збитку) протягом періоду його утримання.

Банк на дату балансу за підсумками року відносить до нерозподіленого прибутку (збитку) річну суму амортизації дисконту (премії), що виникли унаслідок операцій з акціонерами за вартістю, нижчою або вищою, ніж ринкова, у разі прийняття ним відповідного рішення про включення такої різниці до нерозподіленого прибутку (збитку) частинами протягом періоду утримання фінансового інструменту.

33. Після первісного визнання банк відображає в бухгалтерському обліку фінансові зобов'язання на кожну наступну дату балансу за амортизованою собівартістю. Банк визнає в бухгалтерському обліку процентні витрати за борговими цінними паперами власної емісії за ефективною ставкою відсотка.

34. Банк на звітну дату, у тому числі на дату припинення визнання (продаж, погашення), перекласифікації, має здійснити, відповідно до виду фінансової інвестиції, нарахування процентного доходу, амортизацію премії/дисконту, переоцінку до справедливої вартості, аналіз на зменшення корисності і формування резерву.

III. Облік операції з придбання фінансових інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через прибутки/збитки за методом обліку за датою операції

35. Банк відображає в бухгалтерському обліку придбання фінансових інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через прибутки/збитки, якщо використовує метод обліку на дату операції такими проводками:

1) за борговими цінними паперами

Дебет

1400, 1401, 1402, 1403, 1404,
3010, 3011, 3012, 3013, 3014

- на суму номіналу;

Дебет/Кредит

1407, 3017/1406, 3016

- на суму премії/дисконту (на суму накопичених процентів у разі придбання купонних цінних паперів між датами

виплати купону та визнання процентного доходу за борговими цінними паперами за балансовими рахунками для обліку премії (дисконту);

Кредит

3641 - на суму справедливої вартості;

2) за акціями та іншими фінансовими інвестиціями з нефіксованим прибутком:

Дебет

3002, 3003, 3005

Кредит

3641 - на суму справедливої вартості.

36. Банк відображає в бухгалтерському обліку фінансові інвестиції, що придбані за справедливою вартістю, яка вища, ніж вартість за договором такими проводками:

1) за борговими цінними паперами, що придбані з дисконтом:

Дебет

1400, 1401, 1402, 1403, 1404,
3010, 3011, 3012, 3013, 3014 - на суму номіналу;

Кредит

1406, 3016 - на суму дисконту;

Кредит

3641 - на суму вартості придбання фінансової інвестиції (без урахування витрат на

операцію).

Одночасно на суму перевищення справедливої вартості боргових цінних паперів, що придбаваються з дисконтом, над вартістю за договором (без урахування витрат на операцію):

Дебет

1406, 3016 - на суму різниці в межах суми дисконту, з яким придбаваються цінні папери;

Дебет

1407, 3017 - якщо виникає різниця між справедливою вартістю цінних паперів та вартістю за договором і сумою дисконту;

Кредит

5105 (за операціями з акціонерами),
6390 - на суму різниці між справедливою вартістю та вартістю за договором (без урахування витрат на операцію);

2) за борговими цінними паперами, що придбані з премією:

Дебет

1400, 1401, 1402, 1403, 1404,
3010, 3011, 3012, 3013, 3014 - на суму номіналу;

Дебет

1407, 3017 - на суму премії;

Кредит

3641 - на суму вартості придбання фінансової

інвестиції (без урахування витрат на операцію).

Одночасно на суму перевищення справедливої вартості боргових цінних паперів, що придбаваються з премією, над вартістю за договором (без урахування витрат на операцію):

Дебет

1407, 3017

- на суму перевищення справедливої вартості цінних паперів над вартістю за договором (без урахування витрат на операцію);

Кредит

5105 (за операціями з акціонерами),
6390

- на суму різниці між справедливою вартістю та вартістю за договором (без урахування витрат на операцію);

3) за акціями та іншими фінансовими інвестиціями з нефіксованим прибутком:

Дебет

3002, 3003, 3005;

Кредит

3641

- на суму вартості придбання фінансової інвестиції (без урахування витрат на операцію).

Одночасно на суму перевищення справедливої вартості акцій та інших фінансових інвестицій над вартістю за договором (без урахування витрат на операцію):

Дебет

3002, 3003, 3005;

Кредит

5105 (за операціями з акціонерами),
6390

- на суму різниці між справедливою вартістю та вартістю за договором (без урахування витрат на операцію).

37. Банк відображає в бухгалтерському обліку фінансові інвестиції, що придбані за справедливою вартістю, яка нижча, ніж вартість за договором, такими проводками:

1) за борговими цінними паперами, що придбані з дисконтом:

Дебет

1400, 1401, 1402, 1403, 1404,
3010, 3011, 3012, 3013, 3014

- на суму номіналу;

Кредит

1406, 3016

- на суму дисконту;

Кредит

3641

- на суму вартості придбання фінансової інвестиції (без урахування витрат на операцію).

Одночасно на суму перевищення вартості за договором над справедливою вартістю боргових цінних паперів, що придбаваються з дисконтом (без урахування витрат на операцію):

Дебет

5105 (за операціями з акціонерами),
7390;

Кредит

1406, 3016

- на суму різниці між вартістю за договором (без урахування витрат на операцію) та справедливою вартістю;

2) за борговими цінними паперами, що придбані з премією:

Дебет

1400, 1401, 1402, 1403, 1404,
3010, 3011, 3012, 3013, 3014

- на суму номіналу;

Дебет

1407, 3017

- на суму премії;

Кредит

3641

- на суму вартості придбання фінансової інвестиції (без урахування витрат на операцію).

Одночасно на суму перевищення вартості за договором над справедливою вартістю боргових цінних паперів, що придбаваються з премією (без урахування витрат на операцію):

Дебет

5105 (за операціями з акціонерами),
7390

- на суму різниці між вартістю за договором (без урахування витрат на операцію) та справедливою вартістю;

Кредит

1407, 3017

- на суму різниці в межах суми премії;

Кредит

1406, 3016

- якщо виникає різниця між справедливою вартістю цінних паперів та вартістю за договором і сумою премії;

3) за акціями та іншими фінансовими інвестиціями з нефіксованим прибутком:

Дебет

3002, 3003, 3005;

Кредит

3641

- на суму вартості придбання фінансової інвестиції (без урахування витрат на операцію).

Одночасно на суму перевищення вартості за договором над справедливою вартістю фінансової інвестиції (без урахування витрат на операцію):

Дебет

5105 (за операціями з акціонерами),
7390

- на суму різниці між вартістю за договором (без урахування витрат на операцію) та справедливою вартістю;

Кредит

3002, 3003, 3005.

38. Банк відображає в бухгалтерському обліку зміну справедливої вартості цінних паперів між датою операції і датою розрахунку такими проводками:

1) у разі дооцінки фінансових інвестицій:

Дебет

1405, 3007, 3015;

Кредит

6203;

2) у разі уцінки фінансових інвестицій:

Дебет

6203;

Кредит

1405, 3007, 3015.

39. Банк відображає в бухгалтерському обліку витрати на операції за фінансовими інвестиціями, що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через прибутки/збитки, такою проводкою:

Дебет

відповідні рахунки з обліку витрат (клас 7
Плану рахунків);

Кредит

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок

- на суму витрат на операції з придбання
фінансових інвестицій.

40. На дату розрахунку за придбаними фінансовими інвестиціями, що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через прибутки/збитки, банк здійснює такі бухгалтерські проводки:

Дебет

3641;

Кредит

Кореспондентський рахунок, поточний рахунок.

IV. Облік операцій з придбання фінансових інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через прибутки/збитки, за методом обліку за датою розрахунку

41. Банк на дату операції відображає вартість придбаних фінансових інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через прибутки/збитки, такими бухгалтерськими проводками:

Дебет

9350 - на суму справедливої вартості цінних паперів до отримання;

Кредит

990;

Дебет

990;

Кредит

9360 - на суму коштів до сплати.

42. Банк відображає в обліку зміну справедливої вартості фінансових інвестицій між датою операції та датою розрахунку такими бухгалтерськими проводками:

1) у разі дооцінки цінних паперів:

Дебет

3541;

Кредит

6203;

2) у разі уцінки цінних паперів:

Дебет

6203;

Кредит

3641.

43. На дату розрахунку за придбані фінансові інвестиції, що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через прибутки/збитки, здійснюються одночасно такі зворотні бухгалтерські проводки:

Дебет

990;

Кредит

9350

- на суму справедливої вартості цінних паперів до отримання;

Дебет

9360

- на суму коштів до сплати;

Кредит

990.

44. Придбані фінансові інвестиції на дату розрахунку відображаються за балансовими рахунками такими бухгалтерськими проводками:

1) за борговими цінними паперами:

Дебет

1400, 1401, 1402, 1403, 1404,
3010, 3011, 3012, 3013, 3014 - на суму номіналу;

Дебет/Кредит

1407, 3017/1406, 3016 - на суму премії/дисконту;

Кредит

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок - на суму сплачених грошових коштів;

Дебет

1405, 3015 - на суму дооцінки, яка була визнана між датою операції та датою розрахунку;

Кредит

3541;

або

Дебет

3641;

Кредит

1405, 3015 - на суму уцінки, яка була визнана між датою операції та датою розрахунку;

2) за акціями та іншими фінансовими інвестиціями з нефіксованим прибутком:

Дебет

3002, 3003, 3005

- на суму вартості придбання фінансової інвестиції (без урахування витрат на операцію);

Кредит

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок

- на суму сплачених грошових коштів;

Дебет

3007

- на суму дооцінки, яка була визнана між датою операції та датою розрахунку;

Кредит

3541;

або

Дебет

3641;

Кредит

3007

- на суму уцінки, яка була визнана між датою операції та датою розрахунку.

45. У разі придбання фінансових інвестицій, вартість яких за договором відрізняється від їх справедливої вартості, банк здійснює бухгалтерські проводки аналогічно до пунктів 36, 37 розділу III цієї Інструкції.

46. Банк відображає витрати на операції за фінансовими інвестиціями, що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через прибутки/збитки, в бухгалтерському обліку аналогічно до пункту 39 розділу III цієї Інструкції.

V. Облік переоцінки фінансових інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через прибутки/збитки

47. Банк здійснює переоцінку усіх фінансових інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю з її відображенням в прибутках/збитках, у разі зміни їх справедливої вартості, але не рідше одного разу на місяць.

48. У разі зміни ринкової вартості фінансових інвестицій здійснюються проводки аналогічно до пункту 38 розділу III цієї Інструкції.

49. Банк визнає результат від переоцінки фінансових інвестицій на звітну дату (відповідно до пункту 38 розділу III цієї Інструкції) тільки після здійснення зворотної проводки в бухгалтерському обліку на суму попередньої переоцінки:

1) на суму попередньої дооцінки:

Дебет

6203;

Кредит

1405, 3007, 3015;

2) на суму попередньої уцінки:

Дебет

1405, 3007, 3015;

Кредит

6203.

VI. Облік продажу фінансових інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через прибутки/збитки, за датою операції

50. Банк на дату операції з продажу фінансових інвестицій здійснює такі бухгалтерські проводки:

1) за борговими цінними паперами:

Дебет

3541;

Кредит

1400, 1401, 1402, 1403, 1404,
3010, 3011, 3012, 3013, 3014

- на суму номіналу;

Дебет/Кредит

1405, 3015

- на суму переоцінки;

Кредит/Дебет

1407, 3017/1406, 3016

- на суму премії/дисконту;

Кредит/Дебет

6203

- на суму результату;

2) за акціями та іншими фінансовими інвестиціями з нефіксованим прибутком:

Дебет

3541;

Дебет/Кредит

3007;

- на суму переоцінки;

Кредит

3002, 3003, 3005

- на суму вартості придбання (без
урахування витрат на операцію);

Кредит/Дебет

6203

- на суму результату;

3) у разі продажу фінансових інвестицій, які були придбані у акціонерів за вартістю договору, нижчою, ніж справедлива вартість, банк здійснює такі бухгалтерські проводки:

Дебет

5105;

Кредит

5030 (5031);

4) у разі продажу фінансових інвестицій, які були придбані у акціонерів за вартістю договору, вищою, ніж справедлива вартість, банк здійснює такі бухгалтерські проводки:

Дебет

5030 (5031);

Кредит

5105.

51. Банк не здійснює переоцінки фінансових інвестицій, за якими укладений договір про продаж за визначеною вартістю, у період між датою операції і датою розрахунку.

52. На дату розрахунку банк здійснює в обліку такі бухгалтерські проводки:

Дебет

Кореспондентський рахунок, поточний рахунок;

Кредит рахунку

3541.

53. Комісійні витрати на операцію з продажу відображаються такою проводкою:

Дебет

7103;

Кредит

Кореспондентський рахунок, поточний рахунок.

VII. Облік продажу фінансових інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через прибутки/збитки, за датою розрахунку

54. Банк на дату операції про продаж фінансових інвестицій здійснює одночасно такі бухгалтерські проводки:

Дебет

9350

- на суму коштів до отримання;

Кредит

990;

Дебет

990;

Кредит

9360

- на суму справедливої вартості цінних паперів до відсилання.

55. Переоцінка цінних паперів, за якими укладено договір про продаж за визначеною вартістю реалізації, між датою операції і датою розрахунку в бухгалтерському обліку не здійснюється.

56. На дату розрахунку за позабалансовими рахунками одночасно здійснюються зворотні бухгалтерські проводки:

Дебет

990;

Кредит

9350

- на суму коштів до отримання;

Дебет

9360

- на суму справедливої вартості цінних паперів до відсилання;

Кредит

990.

57. Банк на дату розрахунку припиняє визнання проданих фінансових інвестицій і здійснює бухгалтерські проводки аналогічно до пунктів 50, 52, 53 розділу VI цієї Інструкції.

VIII. Погашення емітентом боргових цінних паперів, що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через прибутки/збитки

58. Банк відображає погашення боргових цінних паперів такими бухгалтерськими проводками:

Дебет

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок (емітента) - на суму погашення;

Кредит

1400, 1401, 1402, 1403, 1404,
3010, 3011, 3012, 3013, 3014 - на суму номіналу;

Кредит/Дебет

1407, 3017/1406, 3016 - на суму премії/дисконту;

Дебет/Кредит

1405, 3015 - на суму переоцінки;

Дебет/Кредит

6203.

59. У разі поступового або часткового погашення номіналу боргових цінних паперів здійснюється така бухгалтерська проводка:

Дебет

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок (емітента);

Кредит

1400, 1401, 1402, 1403, 1404,
3010, 3011, 3012, 3013, 3014

- на суму погашеної частини номіналу;

Дебет/Кредит

6203

- на суму різниці, пропорційно визначеної між частиною балансової вартості, визнання якої припинено, та сумою отриманих коштів.

ІХ. Перекласифікація фінансових інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через прибутки/збитки

60. Перекласифікація цінних паперів з торгового портфеля в інші портфелі банку допускається лише як виняток у випадках, що передбачені МСФЗ 39 "Фінансові інструменти: визнання та оцінка". Справедлива вартість цінних паперів на дату такої перекласифікації є їх новою собівартістю або амортизованою собівартістю.

61. Банк у разі прийняття рішення про перекласифікацію боргових цінних паперів з торгового портфеля в портфель до погашення визнає балансову вартість цінних паперів на дату їх перекласифікації новою амортизованою собівартістю. Дисконт або премія, що є різницею між номінальною вартістю та новою амортизованою собівартістю за вирахуванням нарахованих на дату перекласифікації процентів, амортизується протягом строку, що залишився до дати погашення цінних паперів, за ефективною ставкою відсотка, розрахованою на дату їх перекласифікації.

62. Банк відображає перекласифікацію боргових цінних паперів з торгового портфеля у портфель до погашення в бухгалтерському обліку такими проводками:

1) на суму номінальної вартості боргових цінних паперів у торговому портфелі:

Дебет

3739;

Кредит

1400,
3010, 3011, 3012, 3013, 3014;

1402,

1403,

1404,

2) на суму нарахованих процентів за купонними борговими цінними паперами в торговому портфелі:

Дебет

3739;

Кредит

1408, 3018;

3) на суму неамортизованого дисконту боргових цінних паперів у торговому портфелі:

Дебет

1406, 3016;

Кредит

3739;

4) на сума неамортизованої премії боргових цінних паперів у торговому портфелі:

Дебет

3739;

Кредит

1407, 3017;

5) на суму дооцінки боргових цінних паперів у торговому портфелі:

Дебет

3739;

Кредит

1405, 3015;

6) на суму уцінки боргових цінних паперів у торговому портфелі:

Дебет

1405, 3015;

Кредит

3739;

7) на суму номінальної вартості боргових цінних паперів, що переводяться в портфель до погашення:

Дебет

1420, 1421, 1422, 1423, 1424, 1440,
3210, 3211, 3212, 3213, 3214;

Кредит

3739;

8) на суму нарахованих процентів (прострочених нарахованих процентів) за купонними борговими цінними паперами, що переводяться в портфель до погашення:

Дебет

1428, 1448, 3108, 3218, 1429, 3219;

Кредит

3739;

9) на суму нового неамортизованого дисконту за борговими цінними паперами, що переводяться в портфель до погашення:

Дебет

3739;

Кредит

1426, 1446, 3216;

10) на суму нової неамортизованої премії за борговими цінними паперами, що переводяться в портфель до погашення:

Дебет

1427, 1447, 3217;

Кредит

3739.

63. Перекласифікація цінних паперів з торгового портфеля в портфель на продаж здійснюється за справедливою вартістю та відображається такими бухгалтерськими проводками:

1) на суму номінальної вартості боргових цінних паперів і суму вартості придбання акцій та інших цінних паперів з нефіксованим прибутком у торговому портфелі:

Дебет

3739;

Кредит

1400, 1401, 1402, 1403, 1404,
3002, 3003, 3005, 3010, 3011, 3012, 3013, 3014;

2) на суму нарахованих доходів за купонними борговими цінними паперами, акціями та іншими цінними паперами з нефіксованим прибутком у торговому портфелі:

Дебет

3739;

Кредит

1408, 3008, 3018;

3) на суму неамортизованого дисконту боргових цінних паперів у торговому портфелі:

Дебет

1406, 3016;

Кредит

3739;

4) на суму неамортизованої премії боргових цінних паперів у торговому портфелі:

Дебет

3739;

Кредит

1407, 3017;

5) на суму дооцінки боргових цінних паперів, акцій та інших цінних паперів з нефіксованим прибутком у торговому портфелі:

Дебет

3739;

Кредит

1405, 3007, 3015;

б) на суму уцінки боргових цінних паперів акцій та інших цінних паперів з нефіксованим прибутком у торговому портфелі:

Дебет

1405, 3007, 3015;

Кредит

3739;

7) на суму номінальної вартості цінних паперів, що переводяться в портфель на продаж:

Дебет

1410, 1411, 1412, 1413, 1414, 1430,
3102, 3103, 3105, 3110, 3111, 3112, 3113, 3114;

Кредит

3739;

8) на суму нарахованих процентів (прострочених нарахованих процентів) за купонними борговими цінними паперами, що переводяться в портфель на продаж:

Дебет

1418, 1438, 3118, 1419, 3119;

Кредит

3739;

9) на суму нового неамортизованого дисконту за борговими цінними паперами, що переводяться в портфель на продаж:

Дебет

3739;

Кредит

1416, 1436, 3116;

10) на суму нової неамортизованої премії за борговими цінними паперами, що переводяться в портфель на продаж:

Дебет

1417, 1437, 3117;

Кредит

3739.

Х. Облік придбання фінансових інвестицій у портфель банку на продаж за датою операції

64. Банк на дату операції із придбання фінансових інвестицій у портфель банку на продаж здійснює такі бухгалтерські проводки:

1) за борговими цінними паперами:

Дебет

1410, 1411, 1412, 1413, 1414, 1430,
3110, 3111, 3112, 3113, 3114 - на суму номіналу;

Дебет

1418, 1438, 3118 - на суму накопичених процентів у разі придбання банком купонного цінного папера з накопиченими процентами;

Кредит

1416, 1436, 3116 - на суму дисконту в разі придбання боргових цінних паперів з дисконтом;

Дебет

1417, 1437, 3117 - на суму премії в разі придбання боргових цінних паперів з премією;

Кредит

3641 - на суму вартості придбання;

2) за акціями та іншими фінансовими інвестиціями з нефіксованим прибутком:

Дебет

3102, 3103, 3105;

Кредит

3641 - на суму вартості придбання.

65. Банк відображає в бухгалтерському обліку фінансові інвестиції, що придбані в портфель банку на продаж за справедливою вартістю, яка вища, ніж вартість за договором, такими проводками:

1) за борговими цінними паперами, що придбані з дисконтом:

Дебет

1410, 1411, 1412, 1413, 1414, 1430,
3110, 3111, 3112, 3113, 3114 - на суму номіналу;

Дебет

1418, 1438, 3118 - на суму накопичених процентів у разі придбання банком купонного цінного папера з накопиченими процентами;

Кредит

1416, 1436, 3116 - на суму дисконту;

Кредит

3641 - на суму вартості придбання.

Одночасно на суму перевищення справедливої вартості боргових цінних паперів, що придбаються з дисконтом, над вартістю за договором:

Дебет

1416, 1436, 3116 - на суму дисконту;

Дебет

1417, 1437, 3117

- якщо виникає різниця між справедливою вартістю цінних паперів та вартістю за договором і сумою дисконту;

Кредит

5105 (за операціями з акціонерами),
6390

- на суму різниці між справедливою вартістю та вартістю за договором;

2) за борговими цінними паперами, що придбані з премією:

Дебет

1410, 1411, 1412, 1413, 1414, 1430,
3110, 3111, 3112, 3113, 3114

- на суму номіналу;

Дебет

1418, 1438, 3118

- на суму накопичених процентів у разі придбання банком купонного цінного папера з накопиченими процентами;

Дебет

1417, 1437, 3117

- на суму премії;

Кредит

3641

- на суму вартості придбання.

Одночасно на суму перевищення справедливої вартості боргових цінних паперів, що придбаються з премією, над вартістю за договором:

Дебет

1417, 1437, 3117

- на суму перевищення справедливої вартості цінних паперів над вартістю за договором;

Кредит

5105 (за операціями з акціонерами),
6390

- на суму різниці між справедливою вартістю та вартістю за договором;

3) за акціями та іншими фінансовими інвестиціями з нефіксованим прибутком:

Дебет

3102, 3103, 3105;

Кредит

3641

- на суму вартості придбання.

Одночасно на суму перевищення справедливої вартості акцій та інших фінансових інвестицій над вартістю за договором:

Дебет

3102, 3103, 3105;

Кредит

5105 (за операціями з акціонерами),
6390

- на суму різниці між справедливою вартістю та вартістю за договором.

66. Банк відображає в бухгалтерському обліку фінансові інвестиції, що придбані в портфель банку на продаж за справедливою вартістю, яка нижча, ніж вартість за договором, такими проводками:

1) за борговими цінними паперами, що придбані з дисконтом:

Дебет

1410, 1411, 1412, 1413, 1414, 1430,
3110, 3111, 3112, 3113, 3114

- на суму номіналу;

Дебет

1418, 1438, 3118

- на суму накопичених процентів у разі придбання банком купонного цінного папера з накопиченими процентами;

Кредит

1416, 1436, 3116

- на суму дисконту;

Кредит

3641

- на суму вартості придбання.

Одночасно на суму перевищення вартості за договором над справедливою вартістю боргових цінних паперів, що придбаваються з дисконтом:

Дебет

5105 (за операціями з акціонерами),
7390;

Кредит

1416, 1436, 3116

- на суму різниці між вартістю за договором та справедливою вартістю;

2) за борговими цінними паперами, що придбані з премією:

Дебет

1410, 1411, 1412, 1413, 1414, 1430,
3110, 3111, 3112, 3113, 3114

- на суму номіналу;

Дебет

1418, 1438, 3118

- на суму накопичених процентів у разі придбання банком купонного цінного папера з накопиченими процентами;

Дебет

1417, 1437, 3117

- на суму премії;

Кредит

3641

- на суму вартості придбання.

Одночасно на суму перевищення вартості за договором над справедливою вартістю боргових цінних паперів, що придбаваються з премією:

Дебет

5105 (за операціями з акціонерами),
7390

- на суму різниці між справедливою вартістю та вартістю за договором;

Дебет

1417, 1437, 3117

- на суму премії;

Кредит

1416, 1436, 3116

- якщо виникає різниця між справедливою вартістю цінних паперів та вартістю за договором і сумою премії;

3) за акціями та іншими фінансовими інвестиціями з нефіксованим прибутком:

Дебет

3102, 3103, 3105;

Кредит

3641

- на суму вартості придбання.

Одночасно на суму перевищення вартості за договором над справедливою вартістю фінансової інвестиції:

Дебет

5105 (за операціями з акціонерами),
7390

- на суму різниці між вартістю за договором та справедливою вартістю;

Кредит

3102, 3103, 3105.

67. Банк відображає в бухгалтерському обліку зміну справедливої вартості фінансових інвестицій у портфелі на продаж між датою операції і датою розрахунку аналогічно до пункту 59 розділу XIII цієї Інструкції.

68. Банк здійснює на дату розрахунку за фінансовими інвестиціями в портфелі банку на продаж такі бухгалтерські проводки:

Дебет

3641;

Кредит

Кореспондентський
поточний рахунок.

рахунок,

XI. Облік придбання фінансових інвестицій у портфель банку на продаж за датою розрахунку

69. Банк на дату операції відображає придбання фінансових інвестицій у портфель банку на продаж такими бухгалтерськими проводками:

Дебет

9350 - на суму вартості фінансових інвестицій до отримання;

Кредит

990;

Дебет

990;

Кредит

9360 - на суму коштів до сплати.

70. Банк відображає в бухгалтерському обліку зміну справедливої вартості фінансових інвестицій у портфелі банку на продаж між датою операції і датою розрахунку аналогічно до пункту 60 розділу XIII цієї Інструкції.

71. Банк на дату розрахунку здійснює одночасно зворотні бухгалтерські проводки за позабалансовими рахунками:

Дебет

990;

Кредит

9350 - на суму вартості цінних паперів до отримання;

Дебет

9360 - на суму коштів до сплати;

Кредит

990.

72. Банк відображає придбання фінансових інвестицій у портфель банку на продаж на дату розрахунку такими бухгалтерськими проводками:

1) за борговими цінними паперами:

Дебет

1410, 1411, 1412, 1413, 1414, 1430,
3110, 3111, 3112, 3113, 3114 - на суму номіналу;

Дебет

1418, 1438, 3118 - на суму накопичених процентів у разі їх наявності;

Кредит/Дебет

1416, 1436, 3116/1417, 1437, 3117 - на суму дисконту/премії;

Дебет/Кредит

1415, 1435, 3115 - на суму дооцінки/уцінки цінних паперів у разі визнання дооцінки між датою операції та датою розрахунку;

Кредит /Дебет

3541/3641;

Кредит

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок - на суму вартості придбання;

2) за акціями та іншими цінними паперами з нефіксованим прибутком:

Дебет

3102, 3103, 3105;

Дебет/Кредит

3107;

Кредит/Дебет

3541 /3641

- на суму дооцінки/уцінки цінних паперів, у разі визнання дооцінки між датою операції та датою розрахунку;

Кредит

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок

- на суму вартості придбання.

73. Банк відображає в бухгалтерському обліку фінансові інвестиції, що придбані в портфель банку на продаж за справедливою вартістю, яка вища, ніж вартість за договором, такими проводками:

1) за борговими цінними паперами, що придбані з дисконтом:

Дебет

1410, 1411, 1412, 1413, 1414, 1430,
3110, 3111, 3112, 3113, 3114

- на суму номіналу;

Дебет

1418, 1438, 3118

- на суму накопичених процентів у разі придбання банком купонного цінного папера з накопиченими процентами;

Кредит

1416, 1436, 3116

- на суму дисконту;

Дебет/Кредит

1415, 1435, 3115

- на суму дооцінки/уцінки цінних паперів у разі визнання дооцінки між датою операції та датою розрахунку;

Кредит /Дебет

3541/3641;

Кредит

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок

- на суму вартості придбання.

Одночасно на суму перевищення справедливої вартості боргових цінних паперів, що придбаються з дисконтом, над вартістю за договором:

Дебет

1416, 1436, 3116

- на суму дисконту;

Дебет

1417, 1437, 3117

- якщо виникає різниця між справедливою вартістю цінних паперів та вартістю за договором і сумою дисконту;

Кредит

5105 (за операціями з акціонерами),
6390

- на суму різниці між справедливою вартістю та вартістю за договором;

2) за борговими цінними паперами, що придбані з премією:

Дебет

1410, 1411, 1412, 1413, 1414, 1430,
3110, 3111, 3112, 3113, 3114

- на суму номіналу;

Дебет

1418, 1438, 3118

- на суму накопичених процентів у разі придбання банком купонного цінного папера з накопиченими процентами;

Дебет

1417, 1437, 3117

- на суму премії;

Дебет/Кредит

1415, 1435, 3115

- на суму дооцінки/уцінки цінних паперів у разі визнання дооцінки між датою операції та датою розрахунку;

Кредит /Дебет

3541/3641;

Кредит

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок

- на суму вартості придбання.

Одночасно на суму перевищення справедливої вартості боргових цінних паперів, що придбаються з премією, над вартістю за договором:

Дебет

1417, 1437, 3117

- на суму перевищення справедливої вартості цінних паперів над вартістю за договором;

Кредит

5105 (за операціями з акціонерами),
6390

- на суму різниці між справедливою вартістю та вартістю за договором;

3) за акціями та іншими фінансовими інвестиціями з нефіксованим прибутком:

Дебет

3102, 3103, 3105;

Дебет/Кредит

3107;

Кредит/Дебет

3541 /3641

- на суму дооцінки/уцінки цінних паперів;

Кредит

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок

- на суму вартості придбання.

Одночасно на суму перевищення справедливої вартості акцій та інших фінансових інвестицій над вартістю за договором:

Дебет

3102, 3103, 3105;

Кредит

5105 (за операціями з акціонерами),
6390

- на суму різниці між справедливою вартістю та вартістю за договором.

74. Банк відображає в бухгалтерському обліку фінансові інвестиції, що придбані в портфель банку на продаж за справедливою вартістю, яка нижча, ніж вартість за договором, такими проводками:

1) за борговими цінними паперами, що придбані з дисконтом:

Дебет

1410, 1411, 1412, 1413, 1414, 1430,
3110, 3111, 3112, 3113, 3114

- на суму номіналу;

Дебет

1418, 1438, 3118

- на суму накопичених процентів у разі придбання банком купонного цінного папера з накопиченими процентами;

Кредит

1416, 1436, 3116

- на суму дисконту;

Дебет/Кредит

1415, 1435, 3115

- на суму дооцінки/уцінки цінних паперів у разі визнання дооцінки між датою операції та датою розрахунку;

Кредит /Дебет

3541/3641;

Кредит

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок

- на суму вартості придбання.

Одночасно на суму перевищення вартості за договором над справедливою вартістю боргових цінних паперів, що придбаваються з дисконтом:

Дебет

5105 (за операціями з акціонерами),
7390;

Кредит

1416, 1436, 3116 - на суму різниці між вартістю за договором та справедливою вартістю;

2) за борговими цінними паперами, що придбані з премією:

Дебет

1410, 1411, 1412, 1413, 1414, 1430,
3110, 3111, 3112, 3113, 3114 - на суму номіналу;

Дебет

1418, 1438, 3118 - на суму накопичених процентів у разі придбання банком купонного цінного папера з накопиченими процентами;

Дебет

1417, 1437, 3117 - на суму премії;

Дебет/Кредит

1415, 1435, 3115 - на суму дооцінки/уцінки цінних паперів у разі визнання дооцінки між датою операції та датою розрахунку;

Кредит /Дебет

3541/3641;

Кредит

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок - на суму вартості придбання.

Одночасно на суму перевищення вартості за договором над справедливою вартістю боргових цінних паперів, що придбаються з премією:

Дебет

5105 (за операціями з акціонерами),
7390

- на суму різниці між справедливою вартістю та вартістю за договором;

Дебет

1417, 1437, 3117

- на суму премії;

Кредит

1416, 1436, 3116

- якщо виникає різниця між справедливою вартістю цінних паперів та вартістю за договором і сумою премії;

3) за акціями та іншими фінансовими інвестиціями з нефіксованим прибутком:

Дебет

3102, 3103, 3105;

Дебет/Кредит

3107;

Кредит/Дебет

3541 /3641

- на суму дооцінки/уцінки цінних паперів;

Кредит

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок

- на суму вартості придбання.

Одночасно на суму перевищення вартості за договором над справедливою вартістю фінансової інвестиції:

Дебет

5105 (за операціями з акціонерами),
7390

- на суму різниці між вартістю за договором
та справедливою вартістю;

Кредит

3102, 3103, 3105.

ХІІ. Визнання та отримання доходів за фінансовими інвестиціями в портфелі банку на продаж

75. Банк відображає нарахування процентів за борговими цінними паперами такою бухгалтерською проводкою:

Дебет

1418, 1438, 3118;

Кредит

6050, 6052, 6054.

76. Амортизація дисконту за борговими цінними паперами в портфелі банку на продаж відображається в обліку такою бухгалтерською проводкою:

Дебет

1416, 1436, 3116;

Кредит

6050, 6052, 6054.

77. Амортизація премії за борговими цінними паперами в портфелі банку на продаж відображається в обліку такою бухгалтерською проводкою:

Дебет

6050, 6052, 6054;

Кредит

1417, 1437, 3117.

78. У разі неотримання процентів у термін, визначений умовами емісії цінних паперів, наступного робочого дня в бухгалтерському обліку здійснюється така бухгалтерська проводка:

Дебет

1419, 3119 - на суму прострочених нарахованих процентів;

Кредит

1418, 3118.

79. У разі надходження коштів за нарахованими процентами в бухгалтерському обліку здійснюється така проводка:

Дебет

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок;

Кредит

1418, 1438, 3118 - на суму нарахованих доходів;

1419, 3119 - на суму прострочених нарахованих доходів.

80. Банк здійснює нарахування доходу у вигляді дивідендів за акціями в портфелі банку на продаж такою бухгалтерською проводкою:

Дебет

3108;

Кредит

6300.

81. Отримання дивідендів у бухгалтерському обліку відображається такою проводкою:

Дебет

Кореспондентський
поточний рахунок;

рахунок,

Кредит

3108.

ХІІІ. Переоцінка фінансових інвестицій у портфелі банку на продаж до їх справедливої вартості

82. Банк здійснює переоцінку фінансових інвестицій у портфелі банку на продаж після нарахування процентів та амортизації дисконту (премії), з періодичністю, визначеною обліковою політикою, але не рідше ніж один раз на місяць.

83. Банк відображає зміну справедливої вартості фінансових інвестицій у портфелі на продаж такими бухгалтерськими проводками:

1) у разі дооцінки фінансових інвестицій:

Дебет

3107, 1415, 1435, 3115;

Кредит

5102;

2) у разі уцінки фінансових інвестицій:

Дебет

5102;

Кредит

3107, 1415, 1435, 3115.

84. Якщо банк використовує метод обліку за датою розрахунку, то зміну справедливої вартості фінансових інвестицій у портфелі банку на продаж між датою операції і датою розрахунку банк відображає такими бухгалтерськими проводками:

1) у разі дооцінки фінансових інвестицій:

Дебет

3541;

Кредит

5102;

2) у разі уцінки фінансових інвестицій:

Дебет

5102;

Кредит

3641.

85. Банк під час визнання результатів від наступної переоцінки фінансових інвестицій ураховує результат від попередньої переоцінки. Тобто справедлива (ринкова) вартість визнається балансовою вартістю фінансової інвестиції на звітну дату, що дорівнює балансовій вартості фінансової інвестиції (номінал, плюс накопичені/нараховані проценти, плюс/мінус премія/дисконт, плюс/мінус результат попередньої переоцінки мінус резерв) плюс результат зміни справедливої вартості на звітну дату.

XIV. Облік зміни методу оцінки акцій та інших цінних паперів з нефіксованим прибутком у портфелі банку на продаж

86. Банк відображає зміну методу оцінки акцій та інших цінних паперів з нефіксованим прибутком, що обліковувалися за собівартістю, на оцінку за справедливою вартістю такими бухгалтерськими проводками:

1) на суму собівартості акцій та інших цінних паперів з нефіксованим прибутком у портфелі на продаж, що обліковувалися за собівартістю:

Дебет

3739;

Кредит

3102, 3103, 3105;

2) на суму справедливої вартості акцій та інших цінних паперів з нефіксованим прибутком, що переведені з оцінки за собівартістю на оцінку за справедливою вартістю:

Дебет

3102, 3103, 3105;

Кредит

3739;

3) на суму позитивної різниці між справедливою вартістю на дату зміни оцінки та собівартістю;

Дебет

3107;

Кредит

5102;

4) на суму негативної різниці між справедливою вартістю на дату зміни оцінки та собівартістю;

Дебет

5102;

Кредит

3107.

87. Банк у разі зміни методу оцінки акцій та інших цінних паперів з нефіксованим прибутком зі справедливої вартості на оцінку за собівартістю визнає справедливую вартість цінних паперів на дату перекласифікації їх новою собівартістю і відображає в обліку такими бухгалтерськими проводками:

1) на суму собівартості акцій та інших цінних паперів з нефіксованим прибутком у портфелі на продаж, що обліковувалися за справедливою вартістю:

Дебет

3739;

Кредит

3102, 3103, 3105;

2) на суму дооцінки акцій та інших цінних паперів з нефіксованим прибутком у портфелі на продаж, що обліковувалися за справедливою вартістю:

Дебет

3739;

Кредит

3107;

3) на суму уцінки акцій та інших цінних паперів з нефіксованим прибутком у портфелі на продаж, що обліковувалися за справедливою вартістю:

Дебет

3107;

Кредит

3739;

4) на суму нової собівартості акцій та інших цінних паперів з нефіксованим прибутком, що переведені з оцінки за справедливою вартістю на оцінку за собівартістю:

Дебет

3102, 3103, 3105;

Кредит

3739.

88. Банк продовжує обліковувати суму переоцінки цінних паперів, яка була визнана в капіталі на рахунку 5102, до часу їх продажу або вибуття.

89. Банк відображає суму уцінки у разі знецінення цінних паперів з нефіксованим прибутком в майбутньому такими бухгалтерськими проводками:

Дебет

6393;

Кредит

5102.

XV. Зменшення корисності фінансових інвестицій у портфелі банку на продаж

90. Банк визначає суму збитку від зменшення корисності за акціями та іншими цінними паперами з нефіксованим прибутком, які обліковуються за собівартістю, як різницю між їх балансовою вартістю та теперішньою вартістю оцінених майбутніх грошових потоків, дисконтованих за поточною ринковою ставкою доходу для подібного фінансового активу.

Ця різниця визнається витратами звітного періоду і відображається в бухгалтерському обліку такою проводкою:

Дебет

7703;

Кредит

3190.

91. Банк вилучає з капіталу накопичену на рахунку 5102 суму уцінки, у разі визнання зменшення корисності за фінансовими інвестиціями, що обліковуються в портфелі банку на продаж за справедливою вартістю, і відображає збиток від зменшення корисності.

У цьому разі здійснюються такі бухгалтерські проводки:

1) на суму уцінки:

Дебет

3107, 1435, 3115;

Кредит

5102

- на суму уцінки, що обліковувалася за рахунком 5102.

2) визнання збитку від зменшення корисності шляхом формування резерву:

Дебет

7703;

Кредит

1490, 3190

- на суму різниці між вартістю придбання фінансових інвестицій (за вирахуванням погашення основної суми та амортизації) та їх поточною справедливою вартістю за вирахуванням раніше визнаного за ними резерву.

92. Якщо в наступних періодах відбувається збільшення справедливої вартості боргових цінних паперів у портфелі на продаж, то на відповідну суму в межах раніше створеного резерву за відповідними цінними паперами зменшується сума сформованого резерву і відображається в бухгалтерському обліку такою проводкою:

Дебет

1490, 3190;

Кредит

7703.

93. Банк у разі збільшення в наступних періодах справедливої вартості акцій та інших цінних паперів з нефіксованим прибутком, за якими був визнаний збиток від зменшення корисності, суму сформованого резерву не зменшує, а визнає їх переоцінку. Суму

переоцінки до справедливої вартості таких цінних паперів банк відображає в обліку згідно з пунктом 59 розділу XIII цієї Інструкції.

94. Банк у разі збільшення в наступних періодах справедливої вартості боргових цінних паперів, за якими був визнаний збиток від зменшення корисності, після відновлення корисності, відображає їх переоцінку до справедливої вартості згідно з пунктом 59 розділу XIII цієї Інструкції.

95. Банк у разі списання знецінених цінних паперів за рахунок резерву в бухгалтерському обліку здійснює такі проводки:

1) за борговими цінними паперами:

Дебет

1490, 3190;

Кредит

1410, 1411, 1412, 1413, 1414,
3112, 3113, 3114

- на суму номіналу;

Кредит

1418, 1419, 3118, 3119

- на суму нарахованих (прострочених
нарахованих) доходів;

Дебет/Кредит

1416, 3116/1417, 3117

- на суму неамортизованого дисконту/премії;

2) за акціями та іншими цінними паперами з нефіксованим прибутком:

Дебет

3190;

Кредит

3102, 3103, 3105.

96. Банк обліковує списані за рахунок резервів фінансові інвестиції за позабалансовими рахунками. У цьому разі здійснюється така бухгалтерська проводка:

Дебет

9613;

Кредит

991.

97. У разі надходження коштів за цінними паперами, що списані банком за рахунок резервів, у бухгалтерському обліку здійснюються такі проводки:

1) якщо цінні папери були списані протягом поточного року:

Дебет

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок;

Кредит

7703;

2) якщо цінні папери були списані протягом попередніх років:

Дебет

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок;

Кредит

6713.

Одночасно за позабалансовими рахунками здійснюються такі бухгалтерські проводки:

Дебет

991;

Кредит

9613.

98. Банк списує фінансові інвестиції з обліку з позабалансових рахунків після закінчення строку позовної давності або в інших випадках, передбачених законодавством України, такими бухгалтерськими проводками:

Дебет

991;

Кредит

9613.

XVI. Облік продажу цінних паперів з портфеля на продаж за датою операції

99. Банк відображає в обліку продаж акцій та інших цінних паперів з нефіксованим прибутком з портфеля банку на продаж, які обліковувалися за справедливою вартістю, на дату операції такими бухгалтерськими проводками:

Дебет

3541;

Дебет

3190

- на суму сформованого резерву (у разі наявності);

Кредит

3102, 3103, 3105;

Дебет/Кредит

3107;

Кредит/Дебет

5102;

Кредит/Дебет

6393

- на суму різниці між вартістю договору та балансовою вартістю проданих цінних паперів.

100. Продаж акцій та інших цінних паперів з нефіксованим прибутком з портфеля банку на продаж, які були переведені з оцінки за справедливою вартістю на оцінку за собівартістю і за якими в капіталі обліковується сума переоцінки, на дату розрахунку банк відображає такими бухгалтерськими проводками:

Дебет

3541;

Кредит

3102, 3103, 3105;

Дебет/Кредит

5102;

Кредит/Дебет

6393

- на суму різниці між вартістю договору та балансовою вартістю проданих цінних паперів.

101. Банк під час продажу боргових цінних паперів з портфеля на продаж на дату операції здійснює такі бухгалтерські проводки:

1) у разі наявності уцінки:

Дебет

1415, 1435, 3115;

Кредит

5102;

2) у разі наявності дооцінки:

Дебет

5102;

Кредит

1415, 1435, 3115.

3) припинення визнання боргових цінних паперів

Дебет

3541;

Дебет

1490, 3190;

- на суму сформованого резерву (у разі наявності);

Кредит

1410, 1411, 1412, 1413, 1414, 1430,
3110, 3111, 3112, 3113, 3114

- на суму номіналу;

Кредит

1418, 1438, 3118,
1419, 3119

- на суму нарахованих, прострочених нарахованих доходів за проданими цінними паперами;

Дебет/Кредит

1416, 1436, 3116/

- на суму неамортизованого дисконту;

1417, 1437, 3117

- на суму неамортизованої премії;

Кредит/Дебет

6393

- на суму різниці між вартістю договору та балансовою вартістю проданих цінних паперів.

102. Банк у період між датою операції і датою розрахунку не здійснює переоцінку цінних паперів, які обліковувались у портфелі на продаж.

103. На дату розрахунку банк здійснює такі бухгалтерські проводки:

Дебет

Кореспондентський рахунок, поточний рахунок;

Кредит

3541.

XVII. Облік продажу цінних паперів з портфеля на продаж за датою розрахунку

104. Банк на дату операції з продажу цінних паперів за позабалансовими рахунками одночасно здійснює такі бухгалтерські проводки:

Дебет

9350 - сума грошових коштів до отримання;

Кредит

990;

Дебет

990;

Кредит

9360 - сума балансової вартості проданих цінних паперів.

105. Банк у період між датою операції і датою розрахунку не здійснює переоцінку цінних паперів, які обліковувались у портфелі на продаж.

106. На дату розрахунку за позабалансовими рахунками банк одночасно здійснює такі зворотні бухгалтерські проводки:

Дебет

990;

Кредит

9350 - на суму коштів до отримання;

Дебет

9360 - на суму балансової вартості проданих цінних паперів;

Кредит

990.

107. Банк у разі продажу акцій та інших цінних паперів з нефіксованим прибутком, які обліковувалися в портфелі на продаж за справедливою вартістю, на дату розрахунку здійснює такі бухгалтерські проводки:

1) у разі наявності уцінки:

Дебет

6393;

Кредит

5102;

2) у разі наявності дооцінки:

Дебет

5102;

Кредит

6393.

108. Банк відображає продаж акцій та інших цінних паперів з нефіксованим прибутком з портфеля банку на продаж на дату розрахунку такими бухгалтерськими проводками:

Дебет

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок;

Дебет

3190

- на суму сформованого резерву (у разі наявності);

Кредит

3102, 3103, 3105;

Дебет/Кредит

3107 - на суму переоцінки;

Кредит/Дебет

6393 - на різницю між вартістю договору та балансовою вартістю проданих цінних паперів.

109. Продаж акцій та інших цінних паперів з нефіксованим прибутком з портфеля банку на продаж, за якими було змінено оцінку зі справедливої вартості на собівартість, а в капіталі залишилася сума переоцінки, на дату розрахунку банк відображає такими бухгалтерськими проводками:

Дебет

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок;

Кредит

3102, 3103, 3105;

Дебет/Кредит

5102;

Кредит/Дебет

6393 - на суму різниці між вартістю договору та балансовою вартістю проданих цінних паперів.

110. Під час продажу боргових цінних паперів з портфеля на продаж банк на дату розрахунку здійснює бухгалтерські проводки аналогічно до пункту 107 цього розділу.

111. Банк відображає в бухгалтерському обліку продаж боргових цінних паперів на дату розрахунку такими проводками:

Дебет

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок;

Дебет

1490, 3190 - на суму сформованого резерву (у разі наявності);

Кредит

1410, 1411, 1412, 1413, 1414, 1430,
3110, 3111, 3112, 3113, 3114 - на номінальну суму;

Кредит

1418, 1438, 3118,
1419, 3119 - на суму нарахованих, прострочених нарахованих доходів за проданими цінними паперами;

Дебет/Кредит

1416, 1436, 3116/ - на суму неамортизованого дисконту;

1417, 1437, 3117 - на суму неамортизованої премії;

Дебет/Кредит

1415, 1435, 3115 - на суму переоцінки;

Кредит/Дебет

6393 (якщо немає резерву).

112. Банк у разі продажу боргових цінних паперів з портфеля на продаж, за якими було змінено оцінку зі справедливої вартості на амортизовану собівартість та в капіталі залишилася сума переоцінки, на дату розрахунку здійснює бухгалтерські проводки аналогічно до пункту 107 цього розділу.

113. Банк відображає комісійні витрати на продаж акцій та інших цінних паперів з нефіксованим прибутком або боргових цінних паперів такою бухгалтерською проводкою:

<http://yurist-online.org/>

Дебет

7103;

Кредит

Кореспондентський
поточний рахунок.

рахунок,

XVIII. Погашення емітентом боргових цінних паперів у портфелі банку на продаж

114. Банк у разі настання терміну погашення боргових цінних паперів у портфелі банку на продаж здійснює такі бухгалтерські проводки:

Дебет

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок (емітента);

Дебет

1490, 3190

- на суму різниці між сумою погашення та балансовою вартістю (у межах створеного резерву в разі його наявності);

Кредит

1410, 1411, 1412, 1413, 1414, 1430,
3110, 3111, 3112, 3113, 3114

- на суму номіналу;

Кредит

1418, 1438, 3118

- на суму нарахованих процентів;

Дебет/Кредит

1416, 1436, 3116/

- на суму неамортизованого дисконту;

1417, 1437, 3117

- на суму неамортизованої премії.

115. Якщо за погашеними цінними паперами раніше був сформований резерв під зменшення їх корисності, то на суму залишку, що не був використаний під час погашення, здійснюється така бухгалтерська проводка:

Дебет

1490, 3190;

Кредит

7703

- зменшення суми сформованого резерву за вартістю цінних паперів.

116. Банк обліковує боргові цінні папери, що не погашені у визначений емітентом строк, за окремими аналітичними рахунками балансових рахунків з обліку цінних паперів.

117. У разі поступового або часткового погашення номіналу та нарахованих процентів за борговими цінними паперами у портфелі банку на продаж здійснюються такі бухгалтерські проводки:

Дебет

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок (емітента);

Кредит

1410, 1411, 1412, 1413, 1414, 1430,
3110, 3111, 3112, 3113, 3114

- на суму погашеної частки номіналу;

Кредит

1418, 1438, 3118

- на суму погашеної частки нарахованих процентів.

XIX. Перекласифікація боргових цінних паперів з портфеля на продаж

118. Банк у разі прийняття рішення про перекласифікацію боргових цінних паперів з портфеля на продаж у портфель до погашення має здійснити нарахування процентів, переоцінку на звітну дату. Балансова вартість цінних паперів на дату їх перекласифікації є

їх новою амортизованою собівартістю. Дисконт або премія, що є різницею між номінальною вартістю та новою амортизованою собівартістю за вирахуванням нарахованих на дату перекласифікації процентів, амортизується протягом строку, що залишився до дати погашення цінних паперів, за ефективною ставкою відсотка, розрахованою на дату їх перекласифікації.

119. Банк відображає перекласифікацію боргових цінних паперів з портфеля на продаж у портфель до погашення в бухгалтерському обліку такими проводками:

балансова вартість цінних паперів, що перекласифікуються з портфеля на продаж, списується і переноситься на балансовий рахунок 3739 до перекласифікації у портфель до погашення:

1) на суму номінальної вартості боргових цінних паперів у портфелі на продаж:

Дебет

3739;

Кредит

1410, 1411, 1412, 1413, 1414, 1430,
3110, 3111, 3112, 3113, 3114;

2) на суму нарахованих процентів (прострочених нарахованих процентів) за купонними борговими цінними паперами в портфелі на продаж:

Дебет

3739;

Кредит

1418, 1438, 3118, 1419, 3119;

3) на суму неамортизованого дисконту боргових цінних паперів у портфелі на продаж:

Дебет

1416, 1436, 3116;

Кредит

3739;

4) на суму неамортизованої премії боргових цінних паперів у портфелі на продаж:

Дебет

3739;

Кредит

1417, 1437, 3117;

5) на суму дооцінки боргових цінних паперів у портфелі на продаж:

Дебет

3739;

Кредит

1415, 1435, 3115;

6) на суму уцінки боргових цінних паперів у портфелі на продаж:

Дебет

1415, 1435, 3115;

Кредит

3739;

7) на суму резерву за борговими цінними паперами в портфелі на продаж (якщо був сформований):

Дебет

1490, 3190;

Кредит

3739;

амортизована собівартість цінних паперів визнається:

8) на суму номінальної вартості боргових цінних паперів, що переводяться в портфель до погашення:

Дебет

1420, 1421, 1422, 1423, 1424, 1440,
3210, 3211, 3212, 3213, 3214;

Кредит

3739;

9) на суму нарахованих процентів (прострочених нарахованих процентів) за купонними борговими цінними паперами, що переводяться в портфель до погашення:

Дебет

1428, 1448, 3218, 1429, 3219;

Кредит

3739;

10) на суму нового неамортизованого дисконту за борговими цінними паперами, що переводяться в портфель до погашення:

Дебет

3739;

Кредит

1426, 1446, 3216;

11) на суму нової неамортизованої премії за борговими цінними паперами, що переводяться в портфель до погашення:

Дебет

1427, 1447, 3217;

Кредит

3739.

120. Банк амортизує попередній прибуток або збиток від переоцінки боргових цінних паперів, визнаний у капіталі на рахунку 5102, до дати їх погашення із застосуванням ефективною ставки відсотка і визнає в прибутку/збитку такими бухгалтерськими проводками:

1) амортизація попередньої дооцінки:

Дебет

5102;

Кредит

6051, 6053, 6055;

2) амортизація попередньої уцінки:

Дебет

6051, 6053, 6055;

Кредит

5102.

XX. Облік фінансових інвестицій, що утримуються в портфелі банку до погашення

121. Банк не має безперечного наміру утримувати цінні папери до погашення, якщо:

- 1) має намір утримувати цінні папери протягом невизначеного часу;
- 2) готовий продати їх у разі змін ринкових ставок відсотка, ризиків, потреб ліквідності, наявності альтернативних інвестицій і доходу від них, зміни джерел і строків фінансування;
- 3) умови випуску безстрокових боргових цінних паперів передбачають сплату відсотків протягом невизначеного часу (тобто немає фіксованого строку погашення);
- 4) емітент має право погасити цінні папери сумою, значно меншою, ніж їх амортизована собівартість.

122. Банк не має здатності утримувати цінні папери в портфелі до погашення, якщо:

- 1) не має фінансових ресурсів для фінансування цінних паперів до погашення;
- 2) є юридичне або інше обмеження, яке може перешкодити наміру банку утримувати цінні папери до погашення;
- 3) протягом поточного фінансового року або протягом двох попередніх фінансових років банк продав до дати погашення значну суму інвестицій порівняно із загальною сумою інвестицій, утримуваних до погашення.

123. Банк у разі продажу значної суми інвестицій, утримуваних до погашення, має перекласифікувати цінні папери з портфеля банку до погашення в портфель на продаж. У такому разі банк має анулювати портфель до погашення шляхом переведення залишку інвестицій у портфель на продаж.

124. Банк не порушує намірів щодо утримування портфеля до погашення, якщо продаж цінних паперів з портфеля до погашення був здійснений у таких випадках:

- 1) не більше ніж за 3 місяці до дати погашення;
- 2) після того, як отримано в основному всю первісну вартість фінансової інвестиції у вигляді планових платежів або передоплати;
- 3) значного погіршення кредитоспроможності емітента;
- 4) реорганізації емітента;
- 5) змін законодавчих або регулятивних вимог;
- 6) значного підвищення регулятивних вимог до капіталу;
- 7) у зв'язку з непередбаченою подією, що відбулася з незалежних від банку причин, яка не повторюється і стосовно якої є докази, що банк не мав змоги її спрогнозувати.

125. Банк не здійснює переоцінку фінансових інвестицій в портфелі банку до погашення.

XXI. Облік придбання фінансових інвестицій у портфель банку до погашення за датою операції

126. Банк на дату операції із придбання фінансових інвестицій у портфель банку до погашення здійснює такі бухгалтерські проводки:

Дебет

1420, 1421, 1422, 1423, 1424, 1440,
3210, 3211, 3212, 3213, 3214 - на суму номіналу;

Дебет

1428, 1448, 3218 - на суму накопичених процентів;

Кредит/Дебет

1426, 1446, 3216/ - на суму дисконту;

1427, 1447, 3217 - на суму премії;

Кредит

3641 - на суму вартості придбання.

127. Банк відображає в бухгалтерському обліку фінансові інвестиції, що придбані в портфель банку до погашення за справедливою вартістю, яка вища, ніж вартість за договором, такими проводками:

1) за борговими цінними паперами, що придбані з дисконтом:

Дебет

1420, 1421, 1422, 1423, 1424, 1440,
3210, 3211, 3212, 3213, 3214 - на суму номіналу;

Дебет

1428, 1448, 3218 - на суму накопичених процентів;

Кредит

1426, 1446, 3216

- на суму дисконту;

Кредит

3641

- на суму вартості придбання.

Одночасно на суму перевищення справедливої вартості боргових цінних паперів, що придбаються з дисконтом, над вартістю за договором:

Дебет

1426, 1446, 3216

- на суму дисконту;

Дебет

1427, 1447, 3217

- якщо виникає різниця між справедливою вартістю цінних паперів і вартістю за договором і сумою дисконту;

Кредит

5105 (за операціями з акціонерами),
6390

- на суму різниці між справедливою вартістю та вартістю за договором;

2) за борговими цінними паперами, що придбані з премією:

Дебет

1420, 1421, 1422, 1423, 1424, 1440,
3210, 3211, 3212, 3213, 3214

- на суму номіналу;

Дебет

1428, 1448, 3218

- на суму накопичених процентів;

Дебет

1427, 1447, 3217

- на суму премії;

Кредит

3641

- на суму вартості придбання.

Одночасно на суму перевищення справедливої вартості боргових цінних паперів, що придбаваються з премією, над вартістю за договором:

Дебет

1427, 1447, 3217

- на суму перевищення справедливої вартості цінних паперів над вартістю за договором;

Кредит

5105 (за операціями з акціонерами),
6390

- на суму різниці між справедливою вартістю та вартістю за договором.

128. Банк відображає в бухгалтерському обліку фінансові інвестиції, що придбані в портфель банку до погашення за справедливою вартістю, яка нижча, ніж вартість за договором, такими проводками:

1) за борговими цінними паперами, що придбані з дисконтом:

Дебет

1420, 1421, 1422, 1423, 1424,
1440, 3210, 3211, 3212, 3213, 3214

- на суму номіналу;

Дебет

1428, 1448, 3218

- на суму накопичених процентів;

Кредит

1426, 1446, 3216 - на суму дисконту;

Кредит

3641 - на суму вартості придбання.

Одночасно на суму перевищення вартості за договором над справедливою вартістю боргових цінних паперів, що придбаються з дисконтом:

Дебет

5105 (за операціями з акціонерами),
7390;

Кредит

1426, 1446, 3216 - на суму різниці між вартістю за договором та справедливою вартістю;

2) за борговими цінними паперами, що придбані з премією:

Дебет

1420, 1421, 1422, 1423, 1424,
1440, 3210, 3211, 3212, 3213, 3214 - на суму номіналу;

Дебет

1428, 1448, 3218 - на суму накопичених процентів;

Дебет

1427, 1447, 3217 - на суму премії;

Кредит

3641

- на суму вартості придбання.

Одночасно на суму перевищення вартості за договором над справедливою вартістю боргових цінних паперів, що придбаються з премією:

Дебет

5105 (за операціями з акціонерами),
7390

- на суму різниці між справедливою вартістю та вартістю за договором;

Дебет

1427, 1447, 3217

- на суму премії;

Кредит

1426, 1446, 3216

- якщо виникає різниця між справедливою вартістю цінних паперів та вартістю за договором і сумою премії.

129. На дату розрахунку банк здійснює такі бухгалтерські проводки:

Дебет

3641;

Кредит

Кореспондентський
поточний рахунок.

рахунок,

XXII. Облік придбання цінних паперів у портфель банку до погашення за датою розрахунку

130. Банк у разі придбання цінних паперів у портфель до погашення на дату операції здійснює такі бухгалтерські проводки за позабалансовими рахунками:

Дебет

9350 - на суму вартості цінних паперів;

Кредит

990;

Дебет

990;

Кредит

9360 - на суму коштів до сплати.

131. На дату розрахунку за позабалансовими рахунками банк здійснює зворотні бухгалтерські проводки:

Дебет

990;

Кредит

9350 - на суму вартості цінних паперів;

Дебет

9360 - на суму коштів до сплати;

Кредит

990.

132. Банк на дату розрахунку за придбані фінансові інвестиції в портфель банку до погашення здійснює такі бухгалтерські проводки:

Дебет

1420, 1421, 1422, 1423, 1424, 1440,
3210, 3211, 3212, 3213, 3214 - на суму номіналу;

Дебет

1428, 1448, 3218 - на суму накопичених процентів;

Кредит /Дебет

1426, 1446, 3216/ - на суму дисконту;

1427, 1447, 3217 - на суму премії;

Кредит

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок - на суму вартості придбання.

133. Банк на дату розрахунку відображає в бухгалтерському обліку фінансові інвестиції, що придбані в портфель банку до погашення за справедливою вартістю, яка вища, ніж вартість за договором, такими проводками:

1) за борговими цінними паперами, що придбані з дисконтом:

Дебет

1420, 1421, 1422, 1423, 1424, 1440,
3210, 3211, 3212, 3213, 3214 - на суму номіналу;

Дебет

1428, 1448, 3218 - на суму накопичених процентів;

Кредит

1426, 1446, 3216 - на суму дисконту;

Кредит

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок

- на суму вартості придбання.

Одночасно на суму перевищення справедливої вартості боргових цінних паперів, що придбаються з дисконтом, над вартістю за договором:

Дебет

1426, 1446, 3216

- на суму дисконту;

Дебет

1427, 1447, 3217

- якщо виникає різниця між справедливою вартістю цінних паперів та вартістю за договором і сумою дисконту;

Кредит

5105 (за операціями з акціонерами),
6390

- на суму різниці між справедливою вартістю та вартістю за договором;

2) за борговими цінними паперами, що придбані з премією:

Дебет

1420, 1421, 1422, 1423, 1424, 1440,
3210, 3211, 3212, 3213, 3214

- на суму номіналу;

Дебет

1428, 1448, 3218

- на суму накопичених процентів;

Дебет

1427, 1447, 3217

- на суму премії;

Кредит

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок

- на суму вартості придбання.

Одночасно на суму перевищення справедливої вартості боргових цінних паперів, що придбаються з премією, над вартістю за договором:

Дебет

1427, 1447, 3217

- на суму перевищення справедливої вартості цінних паперів над вартістю за договором;

Кредит

5105 (за операціями з акціонерами),
6390

- на суму різниці між справедливою вартістю та вартістю за договором.

134. Банк на дату розрахунку відображає в бухгалтерському обліку фінансові інвестиції, що придбані в портфель банку до погашення за справедливою вартістю, яка нижча, ніж вартість за договором, такими проводками:

1) за борговими цінними паперами, що придбані з дисконтом:

Дебет

1420, 1421, 1422, 1423, 1424,
1440, 3210, 3211, 3212, 3213, 3214

- на суму номіналу;

Дебет

1428, 1448, 3218

- на суму накопичених процентів;

Кредит

1426, 1446, 3216

- на суму дисконту;

Кредит

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок

- на суму вартості придбання.

Одночасно на суму перевищення вартості за договором над справедливою вартістю боргових цінних паперів, що придбаються з дисконтом:

Дебет

5105 (за операціями з акціонерами),
7390;

Кредит

1426, 1446, 3216

- на суму різниці між вартістю за договором та справедливою вартістю;

2) за борговими цінними паперами, що придбані з премією:

Дебет

1420, 1421, 1422, 1423, 1424,
1440, 3210, 3211, 3212, 3213, 3214

- на суму номіналу;

Дебет

1428, 1448, 3218

- на суму накопичених процентів;

Дебет

1427, 1447, 3217

- на суму премії;

Кредит

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок

- на суму вартості придбання.

Одночасно на суму перевищення вартості за договором над справедливою вартістю боргових цінних паперів, що придбаваються з премією:

Дебет

5105 (за операціями з акціонерами),
7390

- на суму різниці між справедливою вартістю та вартістю за договором;

Дебет

1427, 1447, 3217

- на суму премії;

Кредит

1426, 1446, 3216

- якщо виникає різниця між справедливою вартістю цінних паперів та вартістю за договором і сумою премії.

XXIII. Визнання та отримання доходів за борговими цінними паперами в портфелі банку до погашення

135. Банк визнає процентні доходи за борговими цінними паперами в сумі, що є добутком амортизованої собівартості та первісної ефективної ставки відсотка відповідних цінних паперів, у тому числі і за знеціненими цінними паперами, за якими відбулося зменшення корисності.

136. Банк здійснює нарахування процентів та амортизацію дисконту і премії за борговими цінними паперами відповідно до облікової політики, але не рідше ніж один раз на місяць, на дату сплати купона емітентом, дату продажу або погашення і відображає в обліку такими бухгалтерськими проводками:

1) нарахування процентів:

Дебет

1428, 1448, 3218;

Кредит

6051, 6053, 6055.

2) амортизація дисконту:

Дебет

1426, 1446, 3216;

Кредит

6051, 6053, 6055.

3) амортизація премії:

Дебет

6051, 6053, 6055;

Кредит

1427, 1447, 3217.

137. Банк у разі надходження коштів за нарахованими процентами в бухгалтерському обліку здійснює таку проводку:

Дебет

Кореспондентський рахунок, поточний рахунок;

Кредит

1428, 1448, 3218.

138. У разі несвоєчасного погашення процентів за купонними цінними паперами в бухгалтерському обліку здійснюється така проводка:

Дебет

1429, 3219;

Кредит

1428, 3218

- на суму прострочених нарахованих процентів.

139. Банк у разі часткового або повного погашення заборгованості за простроченими нарахованими доходами за цінними паперами в бухгалтерському обліку здійснює таку проводку:

Дебет

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок;

Кредит

1429, 3219

- на суму прострочених нарахованих доходів.

XXIV. Зменшення корисності цінних паперів у портфелі банку до погашення та формування резервів

140. Банк на дату балансу переглядає цінні папери в портфелі банку до погашення щодо можливого зменшення їх корисності на підставі аналізу очікуваних грошових потоків.

141. Банк визнає зменшення корисності цінних паперів у портфелі банку до погашення шляхом формування резервів на суму перевищення балансової вартості цінних паперів над теперішньою вартістю попередньо оцінених майбутніх грошових потоків за ними, дисконтованих за ефективною ставкою відсотка.

142. Майбутні грошові потоки попередньо оцінюються з метою визнання зменшення корисності фінансового активу в порядку, визначеному відповідним внутрішньобанківським положенням, розробленим згідно із законодавством України та МСФЗ.

143. Теперішня вартість попередньо оцінених майбутніх грошових потоків для фінансових інвестицій з фіксованою процентною ставкою визначається шляхом дисконтування попередньо оцінених майбутніх грошових потоків за первісною ефективною ставкою відсотка. Для фінансових інвестицій із плаваючою процентною ставкою застосовується ефективна ставка відсотка, що була визначена під час останньої зміни номінальної процентної ставки.

144. Банк у разі зменшення корисності цінних паперів у бухгалтерському обліку здійснює таку проводку:

Дебет

7704;

Кредит

1491, 3290.

145. Банк у разі визнання зменшення корисності цінних паперів, які були перекласифіковані з портфеля банку на продаж, залишок суми переоцінки в капіталі за

рахунком 5102 амортизує за ефективною ставкою відсотка. У цьому разі здійснюються такі бухгалтерські проводки:

1) у разі наявності дооцінки:

Дебет

5102;

Кредит

6051, 6053, 6055

2) у разі наявності уцінки:

Дебет

6051, 6053, 6055;

Кредит

5102.

146. Банк визнає зменшення балансової вартості цінних паперів лише на суму, що не призводить до від'ємного значення їх вартості. Якщо внаслідок зменшення корисності цінних паперів їх балансова вартість досягає нуля, то в бухгалтерському обліку такі цінні папери відображаються за нульовою вартістю до прийняття банком рішення про їх списання за рахунок сформованих резервів.

147. Банк зменшує суму сформованих резервів, якщо в наступному періоді сума очікуваного відшкодування за цінними паперами збільшується, і відображає відповідну суму (у межах раніше сформованих резервів) у бухгалтерському обліку зворотною проводкою:

Дебет

1491, 3290;

Кредит

7704.

148. Банк у разі прийняття рішення про списання цінних паперів за рахунок резервів здійснює в бухгалтерському обліку такі проводки:

Дебет

1491, 3290;

Кредит

1420, 1421, 1422, 1423, 1424,
3210, 3211, 3212, 3213, 3214

- на суму номіналу;

Кредит

1428, 1429, 3218, 3219

- на суму нарахованих (прострочених
нарахованих) доходів;

Дебет/Кредит

1426, 3216/

- на суму неамортизованого дисконту;

Кредит

1427, 3217

- на суму неамортизованої премії.

149. Банк відображає в бухгалтерському обліку списані за рахунок резервів цінні папери за позабалансовими рахунками такою проводкою:

Дебет

9613;

Кредит

991.

150. У разі виконання емітентом зобов'язань за цінними паперами, що списані за рахунок резервів, у бухгалтерському обліку банк здійснює такі проводки:

Дебет

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок;

Кредит

7704

- якщо цінні папери були списані протягом
поточного року;

Кредит

6714, 6717

- якщо цінні папери були списані протягом попередніх років.

Одночасно за позабалансовими рахунками здійснюються такі бухгалтерські проводки:

Дебет

991;

Кредит

9613;

Кредит

9600, 9601.

151. Банк за безнадійною заборгованістю за цінними паперами та нарахованими доходами за ними, яка списана за рахунок резерву, виконує бухгалтерські проводки за позабалансовими рахунками аналогічно до пункту 150 цього розділу після закінчення строку позовної давності або в інших випадках, передбачених законодавством України.

XXV. Облік погашення цінних паперів у портфелі до погашення

152. Банк у разі погашення цінних паперів у визначений термін у бухгалтерському обліку здійснює такі проводки:

Дебет

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок (емітента);

Кредит

1420, 1421, 1422, 1423, 1424, 1440,
3210, 3211, 3212, 3213, 3214

- на суму номіналу;

Кредит

1428, 1448, 3218

- на суму нарахованих процентів.

153. Якщо за погашеними цінними паперами раніше був сформований резерв під зменшення їх корисності, то на суму залишку, що не був використаний під час погашення, здійснюється така бухгалтерська проводка:

Дебет

1491, 3290;

Кредит

7704

- зменшення суми сформованого резерву за вартістю цінних паперів.

154. Банк у разі погашення цінних паперів, за якими були створені резерви, у меншій сумі, ніж передбачено умовами емісії, у бухгалтерському обліку здійснює такі проводки:

Дебет

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок (емітента);

Дебет

1491, 3290;

Кредит

1420, 1421, 1422, 1423, 1424, 1440,
3210, 3211, 3212, 3213, 3214

- на суму номіналу;

Кредит

1428, 1448, 3218, 1429, 3219

- на суму нарахованих (прострочених нарахованих) процентів;

Дебет/Кредит

1426, 1446, 3216/1427, 1447, 3217

- на суму неамортизованого дисконту/премії.

155. Банк обліковує боргові цінні папери, що не погашені у визначений емітентом термін, за окремими аналітичними рахунками балансових рахунків з обліку цінних паперів.

XXVI. Перекласифікація цінних паперів з портфеля до погашення

156. Перекласифікація цінних паперів з портфеля до погашення в портфель на продаж здійснюється за справедливою вартістю на дату перекласифікації та відображається такими бухгалтерськими проводками:

1) на суму номінальної вартості боргових цінних паперів у портфелі до погашення:

Дебет

3739;

Кредит

1420, 1421, 1422, 1423, 1424, 1440,
3210, 3211, 3212, 3213, 3214;

2) на суму нарахованих процентів (прострочених нарахованих процентів) за купонними борговими цінними паперами в портфелі до погашення:

Дебет

3739;

Кредит

1428, 1448, 3218, 1429, 3219;

3) на суму неамортизованого дисконту боргових цінних паперів у портфелі до погашення:

Дебет

1426, 1446, 3216

Кредит

3739;

4) на суму неамортизованої премії боргових цінних паперів у портфелі до погашення:

Дебет

3739;

Кредит

1427, 1447, 3217;

5) на суму резерву під боргові цінні папери в портфелі до погашення (у разі наявності):

Дебет

1491, 3290;

Кредит

3739;

б) на суму номінальної вартості цінних паперів, що переводяться в портфель на продаж:

Дебет

1410, 1411, 1412, 1413, 1414, 1430,
3110, 3111, 3112, 3113, 3114;

Кредит

3739;

7) на суму нового неамортизованого дисконту за борговими цінними паперами, що переводяться в портфель на продаж:

Дебет

3739;

Кредит

1416, 1436, 3116;

8) на суму нової неамортизованої премії за борговими цінними паперами, що переводяться в портфель на продаж:

Дебет

1417, 1437, 3117;

Кредит

3739;

9) на суму нарахованих процентів (прострочених нарахованих процентів) за купонними борговими цінними паперами, що переводяться в портфель на продаж:

Дебет

1418, 1438, 3118, 1419, 3119;

Кредит

3739;

10) на суму позитивної різниці між справедливою вартістю на дату переведення та амортизованою собівартістю:

Дебет

1415, 1435, 3115;

Кредит

5102;

11) на суму негативної різниці між справедливою вартістю на дату переведення та амортизованою собівартістю:

Дебет

5102;

Кредит

1415, 1435, 3115.

157. Банк у разі прийняття рішення про продаж цінних паперів з портфеля до погашення повинен перевести такі цінні папери в портфель на продаж та відобразити їх в бухгалтерському обліку згідно з відповідними розділами цієї Інструкції.

XXVII. Облік інвестицій в асоційовані та дочірні компанії

158. Банк первісно визнає інвестиції в асоційовані та дочірні компанії за собівартістю.

159. Банк обліковує інвестиції в асоційовані та дочірні компанії на наступну після первісного визнання дату за собівартістю з урахуванням зменшення корисності.

160. Банк здійснює подальший облік інвестиції у дочірні, в асоційовані підприємства або:

1) за собівартістю,

або

2) за справедливою вартістю,

або

3) за методом участі в капіталі.

Банк визнає дивіденди, отримані від дочірнього або асоційованого підприємства в складі прибутку чи збитку, коли встановлено право на їх отримання.

161. Банк на дату отримання суттєвого впливу або контролю відображає в бухгалтерському обліку інвестиції в асоційовані та дочірні компанії такою проводкою:

Дебет

4102, 4103, 4105,
4202, 4203, 4205;

Кредит

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок

- на суму вартості придбання.

XXVIII. Облік інвестицій в асоційовані компанії за методом участі в капіталі

162. Банк обліковує інвестицію в асоційовану компанію за методом участі в капіталі починаючи з останнього дня місяця, у якому об'єкт інвестування відповідає критеріям визначення асоційованої компанії.

163. Банк припиняє застосування методу участі в капіталі починаючи з останнього дня місяця, у якому об'єкт інвестування не відповідає критеріям визначення асоційованої компанії.

164. Банк визнає свою частку в чистому прибутку (збитку) асоційованої компанії і відображає такими бухгалтерськими проводками:

1) у разі визнання частки прибутку (пропорційно частці участі банку в капіталі асоційованої компанії):

Дебет

4102, 4103, 4105;

Кредит

6310;

2) у разі визнання частки збитку (пропорційно частці участі банку в капіталі асоційованої компанії):

Дебет

7310;

Кредит

4102, 4103, 4105.

165. Банк визначає свою частку прибутків або збитків після коригування їх на суму дивідендів за кумулятивними привілейованими акціями незалежно від того, чи були дивіденди оголошені чи ні, якщо асоційована компанія має в обігу такі акції, які утримуються іншими сторонами та класифікуються як власний капітал.

166. Банк відображає зміни у власному капіталі (іншому сукупному доході) асоційованої компанії пропорційно до його участі в капіталі цієї компанії такими бухгалтерськими проводками:

1) у разі збільшення власного капіталу (іншого сукупного доходу) об'єкта інвестування:

Дебет

4102, 4103, 4105;

Кредит рахунку

5103;

2) у разі зменшення власного капіталу (іншого сукупного доходу) об'єкта інвестування:

Дебет

5103;

Кредит

4102, 4103, 4105.

167. Банк припиняє визнання своєї частки подальших збитків, якщо частка банку в збитках асоційованої компанії дорівнює балансовій вартості інвестиції в асоційовану компанію або перевищує її.

Банк відображає в бухгалтерському обліку фінансові інвестиції, за якими балансова вартість зменшилася до нульового значення, за нульовою вартістю.

168. Банк після зменшення балансової вартості інвестиції в асоційовану компанію до нульового значення визнає додаткові збитки та зобов'язання тільки в обсязі, взятих на себе юридичних або конструктивних зобов'язань або здійснених платежів за дорученням асоційованої компанії.

169. Якщо надалі об'єкт інвестування звітує про чисті прибутки, то банк поновлює в бухгалтерському обліку фінансові інвестиції в сумі, що перевищує частку раніше не визнаних збитків, і здійснює таку бухгалтерську проводку:

Дебет

4102, 4103, 4105;

Кредит

6310.

XXIX. Облік дивідендного доходу за інвестиціями в асоційовані і дочірні компанії

170. Балансова вартість інвестицій в асоційовані компанії, які обліковуються за методом участі в капіталі, зменшується на суму визнаних дивідендів від об'єкта інвестування.

171. Банк відображає в бухгалтерському обліку отримання дивідендів такою проводкою:

Дебет

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок;

Кредит

4102, 4103, 4105

- на суму отриманих дивідендів.

172. Банк здійснює нарахування доходу у формі дивідендів за інвестиціями банку в асоційовані та дочірні компанії, які обліковуються за собівартістю, якщо встановлене право на їх отримання, і відображає такою бухгалтерською проводкою:

Дебет

4108, 4208;

Кредит

6300, 6310, 6311.

173. Банк на суму отриманих дивідендів у бухгалтерському обліку здійснює таку проводку:

Дебет

Кореспондентський
поточний рахунок;

рахунок,

Кредит

4108, 4208.

XXX. Зменшення корисності інвестицій в асоційовані та дочірні компанії

174. Банк визнає зменшення корисності інвестицій в асоційовані та дочірні компанії в разі наявності об'єктивних доказів, що свідчать про зменшення їх корисності, на суму різниці

між балансовою вартістю та сумою її очікуваного відшкодування (більша з двох оцінок: вартості використання та справедливої вартості за вирахуванням витрат на продаж).

Банк визначає вартість використання інвестиції шляхом здійснення оцінювання:

1) своєї частки теперішньої вартості попередньо оцінених очікуваних майбутніх грошових потоків, які будуть згенеровані об'єктом інвестування, включаючи грошові потоки від операцій та надходження від вибуття інвестиції,

або

2) теперішньої вартості попередньо оцінених очікуваних майбутніх грошових потоків, що виникнуть від отриманих дивідендів та надходжень від вибуття інвестиції. За умови використання належних припущень обидва методи дають однаковий результат.

Банк у разі зменшення корисності інвестицій в асоційовані та дочірні компанії здійснює в бухгалтерському обліку таку проводку:

Дебет

7310, 7311;

Кредит

4102,
4202, 4203, 4205.

4103,

4105,

175. Банк визнає відновлення корисності (у межах раніше визнаного збитку) у разі збільшення суми очікуваного відшкодування і відображає в бухгалтерському обліку такою проводкою:

Дебет

4102,
4202, 4203, 4205;

4103,

4105,

Кредит

7310, 7311.

XXXI. Перекласифікація інвестицій в асоційовані та дочірні компанії

176. Банк перекласифіковує фінансові інвестиції в асоційовані та дочірні компанії в іншу категорію фінансових інвестицій на дату, коли об'єкт інвестування не відповідає критеріям асоційованої або дочірньої компанії.

Банк здійснює переведення фінансових інвестиції не пізніше останнього дня місяця, у якому інвестиція не відповідає критеріям асоційованої або дочірньої компанії.

177. У разі втрати суттєвого впливу над асоційованою компанією та контролю над дочірньою компанією банк здійснює оцінку будь-яких інвестицій, що залишилися в колишній асоційованій або дочірній компанії за справедливою вартістю.

Банк визнає у прибутку (збитку) будь-яку різницю між:

1) справедливою вартістю збереженої інвестиції та надходженнями від вибуття частки інвестицій;

та

2) балансовою вартістю інвестицій на дату втрати суттєвого впливу та контролю.

178. Банк відображає в бухгалтерському обліку перекласифікацію фінансових інвестицій в асоційовані та дочірні компанії в категорію фінансових інвестицій на продаж такими бухгалтерськими проводками:

1) на суму балансової вартості інвестицій:

Дебет

3739;

Кредит

4102,
4202, 4203, 4205;

4103,

4105,

2) на суму справедливої вартості цінних паперів у портфелі на продаж:

Дебет

3102, 3103, 3105;

Кредит

3739;

3) на суму перевищення справедливої вартості цінних паперів у портфелі на продаж над балансовою вартістю інвестицій в асоційовані та дочірні компанії:

Дебет

3739;

Кредит

6399;

4) на суму перевищення балансової вартості інвестицій в асоційовані та дочірні компанії над справедливою вартістю цінних паперів в портфелі на продаж:

Дебет

7399;

Кредит

3739;

5) на суму позитивного результату коригування балансової вартості інвестицій в асоційовані компанії у зв'язку зі змінами в капіталі (іншому сукупному доході) об'єкта інвестування:

Дебет

5103;

Кредит

5030;

6) на суму негативного результату коригування балансової вартості інвестицій в асоційовані компанії у зв'язку зі змінами в капіталі (іншому сукупному доході) об'єкта інвестування:

Дебет

5030;

Кредит

5103.

Справедлива вартість інвестицій в асоційовані та дочірні компанії на дату, коли ці інвестиції не відповідають критеріям визнання асоційованої та дочірньої компанії, вважається справедливою вартістю від первісного визнання фінансових інвестицій у портфелі на продаж.

179. Банк перекласифіковує фінансові інвестиції в асоційовані та дочірні компанії в категорію інвестицій в асоційовані та дочірні компанії, утримувані для продажу, якщо вони відповідають критеріям визнання непоточних (необоротних) активів, утримуваних для продажу згідно з МСФЗ 5 "Непоточні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність".

180. Банк відображає перекласифікацію інвестицій в асоційовані та дочірні компанії в категорію інвестицій в асоційовані та дочірні компанії, утримувані для продажу, такою бухгалтерською проводкою:

1) за балансовою вартістю інвестицій в асоційовані та дочірні компанії, якщо вона є меншою ніж справедлива вартість за вирахуванням витрат на продаж:

Дебет

3122,
3132, 3133, 3135;

3123,

3125,

Кредит

4102,
4202, 4203, 4205;

4103,

4105,

2) за справедливою вартістю інвестицій в асоційовані та дочірні компанії за вирахуванням витрат на продаж, якщо вона є меншою за їх балансову вартість:

Дебет

3122, 3123, 3125,
3132, 3133, 3135

- на суму справедливої вартості за
вирахуванням витрат на продаж;

Дебет

7399

- на суму різниці між балансовою вартістю
та справедливою вартістю за вирахуванням
витрат на продаж;

Кредит

4102, 4103, 4105,
4202, 4203, 4205

- на суму балансової вартості.

XXXII. Облік інвестицій в асоційовані та дочірні компанії, утримуваних для продажу

181. Банк у разі придбання інвестицій в асоційовані та дочірні компанії виключно з метою їх продажу протягом 12 місяців здійснює таку бухгалтерську проводку:

Дебет

3122, 3123, 3125,
3132, 3133, 3135;

Кредит

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок

- на суму вартості придбання (собівартості).

182. Перекласифікація інвестицій в асоційовані та дочірні компанії в категорію інвестицій в асоційовані та дочірні компанії, утримувані для продажу, відображається в порядку, зазначеному в розділі XXXI цієї Інструкції.

183. Нарахування доходу у вигляді дивідендів за інвестиціями в асоційовані та дочірні компанії, утримуваних для продажу, здійснюється, якщо визнане право на їх отримання, і відображається такою бухгалтерською проводкою:

Дебет

3128, 3138;

Кредит

6300.

184. Банк відображає отримані дивіденди в бухгалтерському обліку такою проводкою:

Дебет

Кореспондентський
поточний рахунок;

рахунок,

Кредит

3128, 3138.

185. Банк визнає зменшення корисності інвестицій в асоційовані та дочірні компанії, утримуваних для продажу, на суму різниці між їх балансовою вартістю та справедливою вартістю за вирахуванням витрат, пов'язаних з продажем. Збитки від зменшення корисності відображаються в бухгалтерському обліку такою проводкою:

Дебет

7399;

Кредит

3122,
3132, 3133, 3135.

3123,

3125,

186. Банк відображає в обліку відновлення корисності інвестицій в асоційовані та дочірні компанії, утримуваних для продажу, у разі збільшення їх справедливої вартості за вирахуванням витрат на продаж на суму, що не перевищує раніше визнаного накопиченого збитку від зменшення їх корисності, такою бухгалтерською проводкою:

Дебет

3122,
3132, 3133, 3135;

3123,

3125,

Кредит

7399,
6399.

187. Продаж інвестицій в асоційовані та дочірні компанії, утримуваних для продажу, банк відображає такими бухгалтерськими проводками:

Дебет

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок;

Кредит

3122, 3123, 3125,
3132, 3133, 3135;

Кредит/Дебет

6399/7399

- на різницю між вартістю за договором та балансовою вартістю інвестицій, утримуваних для продажу.

188. Якщо інвестиції в асоційовані та дочірні компанії, утримувані для продажу, перестають відповідати критеріям такої класифікації, банк має обліковувати їх за методом, обраним відповідно до пункту 160 розділу XXVII цієї Інструкції, починаючи з дати їх класифікації як утримуваних для продажу.

XXXIII. Облік операцій з купівлі та зберігання цінних паперів за дорученням клієнта

189. Банк у разі одержання коштів для купівлі цінних паперів згідно з договором доручення здійснює таку бухгалтерську проводку:

Дебет

Кореспондентський
поточний рахунок;

рахунок,

Кредит

2901.

190. У разі оплати цінних паперів для клієнта за ціною купівлі банк здійснює таку бухгалтерську проводку:

Дебет

2901;

Кредит

Кореспондентський
поточний рахунок.

рахунок,

191. Банк обліковує за позабалансовими рахунками цінні папери в документарній формі, придбані для клієнта, такою бухгалтерською проводкою:

Дебет

9704

- на суму номінальної вартості;

Кредит

991.

192. Банк відображає видачу цінних паперів клієнту за його дорученням такою бухгалтерською проводкою:

Дебет

991;

Кредит

9704

- на суму номінальної вартості.

193. Якщо цінні папери були придбані за ціною, нижчою, ніж замовлена комітентом, та умовами договору на комісійне обслуговування передбачено, що сума такої винагороди або її частина належить банку-комісіонеру, то банк здійснює таку бухгалтерському проводку:

Дебет

2901;

Кредит

6113.

194. Якщо після закінчення операції з купівлі цінних паперів за дорученням клієнта банк повинен повернути залишок невикористаних коштів, то в бухгалтерському обліку здійснюється така проводка:

Дебет

2901;

Кредит

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок.

195. Банк здійснює облік операцій зі зберігання цінних паперів клієнтів (у документарній формі) за позабалансовими рахунками:

1) прийняття на зберігання

Дебет

9702 - на суму номінальної вартості;

Кредит

991;

2) видача цінних паперів, що були в банку на зберіганні:

Дебет

991;

Кредит

9702 - на суму номінальної вартості.

XXXIV. Облік продажу цінних паперів за дорученням клієнта

196. Якщо згідно з договором доручення банк приймає від клієнта цінні папери для їх продажу, то в бухгалтерському обліку здійснюється така проводка:

Дебет

9704 - на суму номінальної вартості;

Кредит

991.

197. Банк у разі одержання коштів в оплату за продані цінні папери здійснює таку бухгалтерську проводку:

Дебет

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок;

Кредит

2901.

198. У разі передавання цінних паперів покупцю банк здійснює таку бухгалтерську проводку:

Дебет

991;

Кредит

9704 - на суму номінальної вартості.

199. Банк під час перерахування коштів клієнту-продавцю здійснює таку бухгалтерську проводку:

Дебет

2901;

Кредит

Кореспондентський рахунок, - на суму договору.
поточний рахунок

200. Якщо цінні папери були продані за ціною, вищою, ніж доведена комітентом, та умовами договору на комісійне обслуговування передбачено, що сума такої винагороди або її частина належить банку-комісіонеру, то банк здійснює таку бухгалтерську проводку:

Дебет

2901;

Кредит

6113.

XXXV. Облік інкасування векселів

201. Банк відображає в бухгалтерському обліку прийняття векселя на інкасо такою проводкою:

Дебет

9830 - на суму номінальної вартості;

Кредит

991.

202. Відсилання векселя на інкасо банк відображає в бухгалтерському обліку такою проводкою:

Дебет

9831;

Кредит

9830

- на суму номінальної вартості.

203. Банк відображає в бухгалтерському обліку надходження коштів для оплати векселя, якщо вексель оплачено в строк, такою проводкою:

Дебет

Кореспондентський
поточний рахунок;

рахунок,

Кредит

2901.

204. Списання з позабалансових рахунків документів, що передані згідно з дорученням на інкасо, банк відображає в бухгалтерському обліку такою проводкою:

Дебет

991;

Кредит

9831

- на суму номінальної вартості.

205. Банк відображає в бухгалтерському обліку кошти, перераховані клієнту на оплату векселя, такою проводкою:

Дебет

2901;

Кредит

Кореспондентський
поточний рахунок.

рахунок,

206. Якщо вексель не оплачено в строк і банк-ремітент відповідно до наданої принципалом інструкції пред'являє вексель до платежу або вчиняє протест, то в бухгалтерському обліку здійснюється така проводка:

Дебет

9898, 9899;

Кредит

9830 - на суму номінальної вартості.

207. У разі повернення від платника векселів і доручень на інкасування, якщо інше не передбачено розпорядженням клієнта або договором на інкасацію векселів, банк здійснює таку бухгалтерську проводку:

Дебет

9830;

Кредит

9831 - на суму номінальної вартості.

208. Банк відображає в бухгалтерському обліку повернення принципалу векселів і доручень на інкасування, якщо інше не передбачено розпорядженням клієнта або договором на інкасацію векселів, такою проводкою:

Дебет

991;

Кредит

9830 - на суму номінальної вартості.

XXXVI. Облік доміциляції векселів

209. Банк як особливий платник (доміциліат) оплату векселя здійснює за рахунок коштів, перерахованих платником за векселем, і відображає в бухгалтерському обліку такою проводкою:

Дебет

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок;

Кредит

2901.

210. У разі пред'явлення векселя до оплати банк як особливий платник (доміциліат) здійснює платіж за векселем такою бухгалтерською проводкою:

Дебет

2901;

Кредит

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок.

211. Банк у разі повернення коштів на вимогу платника на його поточний рахунок у бухгалтерському обліку здійснює таку проводку:

Дебет

2901;

Кредит

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок.

XXXVII. Облік андеррайтингу

212. Якщо банк бере на себе зобов'язання реалізувати цінні папери, емітовані клієнтом, то банк відображає вимоги щодо отримання цінних паперів після закінчення їх випуску з дати операції до дати розрахунку в бухгалтерському обліку такою проводкою:

Дебет

9300 - на суму договору;

Кредит

990.

213. У разі отримання цінних паперів згідно з договором банк здійснює зворотню бухгалтерську проводку:

Дебет

990;

Кредит

9300 - на суму договору.

214. Зобов'язання щодо відсилання цінних паперів, які розміщені банком, з дати операції до дати розрахунку банк відображає в бухгалтерському обліку такою проводкою:

Дебет

990;

Кредит

9310 - на суму договору.

215. Банк у разі відсилання цінних паперів згідно з договором здійснює таку бухгалтерську проводку:

Дебет

9310 - на суму договору;

Кредит

990.

216. Банк-андеррайтер обліковує придбані цінні папери з метою їх подальшого перепродажу інвесторам у портфелі банку на продаж за рахунками груп 310 і 311 Плану рахунків.

217. Банк за результатами андеррайтингу отримує комісійний дохід і відображає в обліку такою бухгалтерською проводкою:

Дебет

Кореспондентський
поточний рахунок;

рахунок,

Кредит

6113.

218. Банк-андеррайтер відображає в обліку придбані цінні папери, що віднесені до портфеля на продаж, та прибутки (збитки) від операцій з ними аналогічно до порядку, зазначеного у відповідних розділах щодо обліку цінних паперів у портфелі банку на продаж цієї Інструкції.

XXXVIII. Облік акцій власної емісії

219. Банк відображає в бухгалтерському обліку внески до статутного капіталу банку (збільшення статутного капіталу банку), до державної реєстрації відповідно до законодавства України, такими бухгалтерськими проводками:

Дебет

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок, каса;

Кредит

5004 (Внески за незареєстрованим статутним капіталом банку) - на суму попередніх внесків акціонерів (учасників) до статутного капіталу банку.

220. Банк після державної реєстрації статутного капіталу відповідно до вимог законодавства України здійснює такі бухгалтерські проводки:

Дебет

5004 - на суму попередніх внесків до статутного капіталу;

Дебет

5010 - на суму витрат на операції;

Кредит

5000 - на суму номінальної вартості акцій (паїв);

Кредит

5010 - на суму емісійних різниць.

221. Банк під час розміщення привілейованих акцій, за якими має зобов'язання щодо викупу їх у акціонера (держателя) або виплати дивідендів на визначену дату або за вимогою акціонера, визнає фінансове зобов'язання та здійснює такі бухгалтерські проводки:

Дебет

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок, каса;

Дебет/Кредит

3376/3377 - на суму дисконту/премії з урахуванням витрат на операцію;

Кредит

3370 - на суму номінальної вартості.

222. Банк за привілейованими акціями, за якими має зобов'язання викупу їх у акціонера (держателя), нараховує проценти та здійснює такі бухгалтерські проводки:

1) нарахування дивідендів:

Дебет

7055;

Кредит

3378;

2) сплата дивідендів:

Дебет

3378;

Кредит

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок, каса.

223. Банк здійснює нарахування процентів та амортизацію дисконту (премії) за привілейованими акціями, за якими має зобов'язання викупу їх у акціонера (держателя), але не рідше одного разу на місяць протягом періоду від дати розміщення до дати викупу з використанням ефективної ставки відсотка.

224. Банк відображає операції за рахунками груп 500 та 501 Плану рахунків тільки на балансі юридичної особи (головного офісу).

225. Банк відображає в бухгалтерському обліку викуп власних акцій в акціонерів банку за ціною, вищою, ніж номінальна вартість, такими проводками:

Дебет

5002 - на суму номінальної вартості;

5010 - на суму, що перевищує номінальну вартість;

5022, 5030 - на суму різниці у разі недостатності залишку коштів на рахунку 5010;

Кредит

Кореспондентський рахунок,

поточний рахунок, каса.

226. Викуп власних акцій в акціонерів банку за ціною, нижчою, ніж їх номінальна вартість, банк відображає в бухгалтерському обліку такими проводками:

Дебет

5002 - на суму номінальної вартості;

Кредит

5010 - на суму різниці між номінальною вартістю та ціною викупу;

Кредит

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок, каса.

227. Банк відображає викуп привілейованих акцій, за якими має зобов'язання викупу їх у акціонера (держателя), такими бухгалтерськими проводками:

Дебет

3370 - на суму номінальної вартості;

Кредит

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок, каса.

228. Банк відображає в бухгалтерському обліку анулювання акцій, викуплених в акціонерів, такою проводкою:

Дебет

5000;

Кредит

5002.

229. Банк після прийняття рішення про виплату дивідендів у бухгалтерському обліку здійснює таку проводку:

Дебет

5040, 5030, 5022;

Кредит

3631.

230. На дату виплати дивідендів у бухгалтерському обліку здійснюється така проводка:

Дебет

3631;

Кредит

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок, каса.

231. Банк у разі збільшення статутного капіталу за рахунок прибутку або його частини (до державної реєстрації) здійснює таку бухгалтерську проводку:

Дебет

5030, 5040;

Кредит

5004.

232. Банк у разі прийняття рішення про зменшення статутного капіталу шляхом зменшення номінальної вартості акцій або зменшення їх загальної кількості здійснює таку бухгалтерську проводку:

Дебет

5000;

Кредит

5020.

XXXIX. Облік боргових цінних паперів власної емісії

233. Банк відображає в бухгалтерському обліку продаж (розміщення) боргових цінних паперів власної емісії такими проводками:

1) у разі продажу за номінальною вартістю:

Дебет

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок, каса;

Кредит

3300, 3305, 3310, 3315,
3320, 3330, 3340

- на суму номінальної вартості;

2) у разі продажу з дисконтом:

Дебет

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок, каса;

Дебет

3306, 3316, 3326,
3336, 3346

- на суму дисконту з урахуванням витрат на операцію;

Кредит

3300, 3305, 3310, 3315,
3320, 3330, 3340

- на суму номінальної вартості;

3) у разі продажу з премією:

Дебет

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок, каса;

Кредит

3307, 3317, 3327,
3337, 3347

- на суму премії з урахуванням витрат на операцію;

Кредит

3300, 3305, 3310, 3315,
3320, 3330, 3340.

234. У разі продажу банком купонного цінного папера власної емісії між датами сплати купонів банк здійснює в бухгалтерському обліку такі проводки:

Дебет

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок, каса

- на суму вартості продажу з урахуванням накопичених процентів;

Кредит

3300, 3305, 3310, 3315,
3320, 3330, 3340

- на суму номінальної вартості;

Дебет/Кредит

3306, 3316, 3326, 3336, 3346/

- на суму дисконту;

3307, 3317, 3327, 3337, 3347

- на суму премії;

Кредит

3308, 3318, 3328,
3338, 3348

- на суму накопичених процентів.

235. Банк відображає в бухгалтерському обліку розміщені боргові цінні папери, за якими справедлива вартість вища, ніж вартість за договором такими проводками:

1) за борговими цінними паперами, що розміщені з дисконтом:

Дебет

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок, каса;

Кредит

3300, 3305, 3310, 3315,
3320, 3330, 3340

- на суму номінальної вартості;

Дебет

3306, 3316, 3326,
3336, 3346

- на суму дисконту.

Одночасно на суму перевищення справедливої вартості боргових цінних паперів, що продаються з дисконтом, над вартістю за договором:

Дебет

5105 (за операціями з акціонерами),
7398;

Кредит

3306, 3316, 3326,
3336, 3346

- на суму різниці в межах суми дисконту;

Кредит

3307, 3317, 3327,
3337, 3347

- якщо виникає різниця між справедливою вартістю цінних паперів та вартістю за договором і сумою дисконту.

2) за борговими цінними паперами, що розміщені з премією:

Дебет

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок, каса;

Кредит

3300, 3305, 3310, 3315,
3320, 3330, 3340 - на суму номінальної вартості;

Кредит

3307, 3317, 3327, 3337, 3347 - на суму премії.

Одночасно на суму перевищення справедливої вартості боргових цінних паперів, що продаються з премією, над вартістю за договором:

Дебет

5105 (за операціями з акціонерами),
7398 - на суму різниці між справедливою вартістю та вартістю за договором

Кредит

3307, 3317, 3327, 3337, 3347 - на суму премії.

236. Банк відображає в бухгалтерському обліку розміщені боргові цінні папери, за якими справедлива вартість нижча, ніж вартість за договором, такими проводками:

1) за борговими цінними паперами, що розміщені з дисконтом:

Дебет

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок, каса;

Кредит

3300, 3305, 3310, 3315,

3320, 3330, 3340;

Дебет

3306, 3316, 3326,
3336, 3346

- на суму дисконту.

Одночасно на суму перевищення вартості за договором над справедливою вартістю боргових цінних паперів, що продаються з дисконтом:

Дебет

3306, 3316, 3326, 3336, 3346;

Кредит

5105 (за операціями з акціонерами),
6398

- на суму різниці між справедливою вартістю та вартістю за договором;

2) за борговими цінними паперами, що розміщені з премією:

Дебет

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок, каса;

Кредит

3300, 3305, 3310, 3315,
3320, 3330, 3340;

Кредит

3307, 3317, 3327, 3337, 3347

- на суму премії.

Одночасно на суму перевищення вартості за договором над справедливою вартістю боргових цінних паперів, що продаються з премією:

Дебет

3307, 3317, 3327, 3337, 3347

- на суму різниці в межах суми премії;

Кредит

5105 (за операціями з акціонерами),
6398;

Дебет

3306, 3316, 3326,
3336, 3346

- якщо виникає різниця між справедливою вартістю цінних паперів та вартістю за договором і сумою премії.

237. Банк здійснює нарахування процентів та амортизацію дисконту (премії) за борговими цінними паперами власної емісії залежно від умов випуску цінних паперів, але не рідше одного разу на місяць протягом періоду від дати продажу цінного папера до дати його погашення з використанням ефективної ставки відсотка.

238. Банк під час нарахування та сплати процентів за цінними паперами власної емісії здійснює такі бухгалтерські проводки:

1) нарахування витрат:

Дебет

7050,
7053, 7054;

7051,

7052,

Кредит

3308,
3338, 3348;

3318,

3328,

2) сплата процентів за борговими цінними паперами:

Дебет

3308,
3338, 3348;

3318,

3328,

Кредит

Кореспондентський
поточний рахунок, каса.

рахунок,

239. Банк включає витрати на операцію, що безпосередньо пов'язані з випуском боргових цінних паперів, у суму дисконту (премії) і амортизує їх за методом ефективної ставки відсотка одночасно з нарахуванням процентів. Амортизація дисконту (премії) відображається в бухгалтерському обліку такими проводками:

1) амортизація дисконту:

Дебет

7050,
7053, 7054;

7051,

7052,

Кредит

3306,
3336, 3346;

3316,

3326,

2) амортизація премії:

Дебет

3307,
3337, 3347;

3317,

3327,

Кредит

7050,
7053, 7054.

7051,

7052,

240. Банк може здійснювати погашення цінних паперів власної емісії в разі настання терміну погашення або достроково (якщо це визначено умовами випуску). Банк відображає в бухгалтерському обліку викуп боргових цінних паперів власної емісії як погашення, навіть якщо такий цінний папір можна перепродати в короткостроковому періоді часу.

241. Банк відображає в бухгалтерському обліку погашення боргових цінних паперів такими проводками:

Дебет

3300,
3320, 3330, 3340;

3305,

3310,

3315,

Кредит

Кореспондентський
поточний рахунок, каса.

рахунок,

242. Банк у разі дострокового погашення цінного папера здійснює амортизацію відповідної частини дисконту (премії) до дати погашення та нарахування процентів і відображає у бухгалтерському обліку погашення такими проводками:

Дебет

3300, 3305, 3310, 3315,
3320, 3330, 3340; - на суму номінальної вартості;

Дебет

3308, 3318, 3328, 3338, 3348 - на суму нарахованого несплаченого купону;

Дебет/Кредит

3307, 3317, 3327, 3337, 3347/
3306, 3316, 3326, 3336, 3346 - на суму неамортизованої премії/дисконту;

Кредит

Кореспондентський рахунок,
поточний рахунок, каса;

Дебет/Кредит

7399/6399 - на суму різниці між сплаченою компенсацією та балансовою вартістю.

XXXX. Облік вчинення банком акцепту на переказних векселях

243. Банк під час вчинення акцепту на переказному векселі в бухгалтерському обліку здійснює таку проводку:

Дебет

Рахунки з обліку кредиторської заборгованості;

Кредит

3301, 3311.

244. Банк у разі погашення цього переказного векселя в бухгалтерському обліку здійснює таку проводку:

Дебет

3301, 3311;

Кредит

Кореспондентський
поточний рахунок.

рахунок,

XXXXI. Облік цінних паперів за позабалансовими рахунками

245. Отримані дозволи на випуск цінних паперів банк обліковує за позабалансовим рахунком 9811 Плану рахунків за сумою емісії, зазначеною в дозволі (свідоцтві).

246. Бланки цінних паперів банк обліковує за номінальною або умовною вартістю (1 гривня) за позабалансовим рахунком 9820 Плану рахунків.

247. Цінні папери, що є власністю банку і перебувають у документарній формі, банк обліковує за позабалансовим рахунком 9819 Плану рахунків за номінальною вартістю.

248. Цінні папери, які внаслідок відповідних договірних відносин передають у заставу, банк обліковує за позабалансовим рахунком 9510 Плану рахунків. Цінні папери, що прийняті банком як застава, обліковуються за позабалансовим рахунком 9500 Плану рахунків.

249. Порядок відображення за позабалансовими рахунками вимог та зобов'язань щодо андеррайтингу цінних паперів визначений у розділі XXXVII цієї Інструкції.

**Головний бухгалтер - директор
Департаменту бухгалтерського обліку**

Б. В. Лукасевич

ПОГОДЖЕНО:

**Заступник Голови
Національного банку України**

В. Л. Рашкован